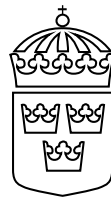

Regeringens proposition

2025/26:252

En begränsning av rätten till socialförsäkringsförmåner för den som avtjänar fängelsestraff i kontrollerat boende eller som avtjänar säkerhetsförvaring

Prop.
2025/26:252

Regeringen överlämnar denna proposition till riksdagen.

Stockholm den 23 april 2026

Ulf Kristersson

Gunnar Strömmer
(Justitiedepartementet)

Propositionens huvudsakliga innehåll

Propositionen innehåller förslag på ändringar i socialförsäkringsbalken med anledning av införandet av den nya verkställighetsformen elektronisk övervakning i kontrollerat boende och den nya påföljden säkerhetsförvaring. Förslagen innebär bl.a. att den som avtjänar fängelsestraff med elektronisk övervakning i kontrollerat boende eller som avtjänar säkerhetsförvaring får en begränsad rätt till vissa förmåner och en skyldighet att betala för sitt uppehälle.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 augusti 2026.

1	Förslag till riksdagsbeslut	3
2	Förslag till lag om ändring i socialförsäkringsbalken	4
3	Ärendet och dess beredning	12
4	Ändringar i socialförsäkringsbalken med anledning av införandet av kontrollerat boende	13
5	Ändringar i socialförsäkringsbalken med anledning av den nya påföljden säkerhetsförvaring	16
6	Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser.....	21
7	Konsekvenser.....	22
8	Författningskommentar.....	24
Bilaga 1	Sammanfattning av Utkast till lagrådsremiss Ändringar i socialförsäkringsbalken med anledning av införandet av kontrollerat boende och säkerhets- förvaring.....	32
Bilaga 2	Utkastets lagförslag	33
Bilaga 3	Förteckning över remissinstanserna	40
Bilaga 4	Lagrådsremissens lagförslag	41
Bilaga 5	Lagrådets yttrande	49
	Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 23 april 2026	51

1 Förslag till riksdagsbeslut

Prop. 2025/26:252

Regeringens förslag:

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i socialförsäkringsbalken.

2 Förslag till lag om ändring i socialförsäkringsbalken

Härigenom föreskrivs att 7 kap. 2 §, 102 kap. 20 § och 106 kap. 2, 3, 3 b, 5, 12, 14, 16, 17, 19, 27, 28, 30, 31 och 36 §§ socialförsäkringsbalken ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

7 kap.

2 §¹

Försäkrad för statligt personskadeskydd enligt 43 kap. är

1. den som tjänstgör enligt lagen (1994:1809) om totalförsvarsplikt, eller inställer sig till mönstring eller annan uttagning enligt den lagen eller genomgår militär utbildning inom Försvarsmakten som rekryt,

2. den som medverkar i räddningstjänst eller i övning med en kommunal organisation för räddningstjänst enligt lagen (2003:778) om skydd mot olyckor, eller i räddningstjänst enligt 10 kap. 1 § andra stycket luftfartslagen (2010:500),

3. den som är intagen *för vård* i kriminalvårdsanstalt, i ett hem som avses i 12 § lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga eller i ett hem som avses i 22 § lagen (1988:870) om vård av missbrukare i vissa fall samt den som är häktad *eller* anhållen eller i annat fall intagen eller tagen i förvar i kriminalvårdsanstalt, häkte eller polisarrest,

3. den som är intagen i kriminalvårdsanstalt, i ett hem som avses i 12 § lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga eller i ett hem som avses i 22 § lagen (1988:870) om vård av missbrukare i vissa fall samt den som *avtjänar fängelsestraff med elektronisk övervakning i kontrollerat boende*, är häktad, anhållen eller i annat fall intagen eller tagen i förvar i kriminalvårdsanstalt, häkte eller polisarrest,

4. den som utför samhällstjänst på grund av en föreskrift som har meddelats med stöd av 27 kap. 2 a § eller 28 kap. 2 a § brottsbalken,

5. den som utför ungdomstjänst enligt 32 kap. 2 § eller 3 § första stycket 1 brottsbalken, och

6. den som utför oavlönat arbete enligt en föreskrift som har meddelats med stöd av 2 kap. 5 § första stycket 2 lagen (2025:1053) om verkställighet av fängelsestraff med elektronisk övervakning.

102 kap.20 §²

När den bidragsgrundande inkomsten och reduceringsinkomsten beräknas ska den handläggande myndigheten bortse från sådan förändring i utbetalning av aktivitetsersättning, sjukersättning, pensionsförmåner, äldreförsörjningsstöd och livränta som följer av att den försäkrade

– är häktad eller likställs med att vara det enligt 106 kap. 3 a §,
 – är intagen i kriminalvårdsanstalt eller likställs med att vara det enligt 106 kap. 3 b §, *eller*

– är intagen i kriminalvårdsanstalt eller likställs med att vara det enligt 106 kap. 3 b §,
 – *avtjänar fängelsestraff med elektronisk övervakning i kontrollerat boende eller likställs med den som gör det enligt 106 kap. 3 b §, eller*

– på grund av skyddstillsyn med särskild behandlingsplan vistas i ett sådant familjehem, stödboende eller hem för vård eller boende som avses i socialtjänstlagen (2025:400).

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

106 kap.

2 §

I detta kapitel finns bestämmelser om när ersättning enligt denna balk inte lämnas, begränsas till sitt belopp eller betalas ut till någon annan under tid när en person är häktad, är intagen i *anstalt*, vårdas på institution eller av någon annan anledning än sjukdom är omhändertagen på det allmännas bekostnad eller fullgör pliktjänstgöring.

I detta kapitel finns bestämmelser om när ersättning enligt denna balk inte lämnas, begränsas till sitt belopp eller betalas ut till någon annan under tid när en person är häktad, är intagen i *kriminalvårdsanstalt, avtjänar fängelsestraff med elektronisk övervakning i kontrollerat boende*, vårdas på institution eller av någon annan anledning än sjukdom är omhändertagen på det allmännas bekostnad eller fullgör pliktjänstgöring.

Vidare finns i detta kapitel bestämmelser om när en person under sådan tid som anges i första stycket ska betala för sitt uppehälle genom att den handläggande myndigheten gör avdrag från ersättningen.

3 §

Om inte något annat särskilt anges ska den som är häktad, är intagen i kriminalvårdsanstalt eller annars på det allmännas bekostnad är omhändertagen, och som olov-

Om inte något annat särskilt anges ska den som är häktad, är intagen i kriminalvårdsanstalt, *avtjänar fängelsestraff med elektronisk övervakning i kontrollerat*

² Senaste lydelse 2026:000.

Prop. 2025/26:252
ligen avviker från placeringen, vid tillämpning av bestämmelserna i detta kapitel fortfarande anses som häktad, intagen respektive omhändertagen.

boende eller annars på det allmännas bekostnad är omhändertagen, och som olovligen avviker från placeringen, vid tillämpning av bestämmelserna i detta kapitel fortfarande anses som häktad, intagen, *föremål för verkställighet med elektronisk övervakning i kontrollerat boende* respektive omhändertagen.

Det som föreskrivs i första stycket ska också gälla den som vistas utanför anstalt med anledning av permission.

3 b §³

Vid tillämpning av andra bestämmelser än 5 och 27 §§ i detta kapitel likställs med intagen i kriminalvårdsanstalt och frihetsberövad den som är dömd till fängelse men som inte har inställt sig vid kriminalvårdsanstalt den dag som straffet ska verkställas. Vid tillämpning av 36 § ska vistelsen i anstalten anses ha inletts den dagen.

Vid tillämpning av andra bestämmelser än 5 och 27 §§ i detta kapitel likställs med intagen i kriminalvårdsanstalt och frihetsberövad den som är dömd till fängelse *eller säkerhetsförvaring* men som inte har inställt sig vid kriminalvårdsanstalt den dag som straffet *eller påföljden* ska verkställas. Vid tillämpning av 36 § ska vistelsen i anstalten anses ha inletts den dagen.

Vid tillämpning av andra bestämmelser än 5 och 27 §§ i detta kapitel likställs den som inte har inställt sig vid det kontrollerade boendet den dag som straffet ska verkställas med den som är frihetsberövad och avtjänar fängelsestraff med elektronisk övervakning i kontrollerat boende.

5 §

Om en kvinna vid tiden för förlossningen är intagen i kriminalvårdsanstalt eller ett hem som avses i 12 § lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga, får Försäkringskassan på framställning av föreståndaren för inrättningen besluta att den föräldrapenning som kvinnan har rätt till ska betalas ut till föreståndaren att användas för kvinnans och barnets nytta.

Om en kvinna vid tiden för förlossningen är intagen i kriminalvårdsanstalt eller ett hem som avses i 12 § lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga *eller avtjänar fängelsestraff med elektronisk övervakning i kontrollerat boende* får Försäkringskassan på framställning av föreståndaren för inrättningen besluta att den föräldrapenning som kvinnan har rätt till ska betalas ut

12 §

Sjukpenning lämnas inte för tid när den försäkrade

1. fullgör någon annan tjänstgöring enligt lagen (1994:1809) om totalförsvarspåbud än grundutbildning som är längre än 60 dagar,

2. är intagen i sådant hem som avses i 12 § lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga med stöd av 3 § samma lag,

3. är häktad *eller* intagen i kriminalvårdsanstalt, eller 3. är häktad, *är* intagen i kriminalvårdsanstalt *eller* avtjänar fängelsestraff med elektronisk övervakning i kontrollerat boende, eller

4. i annat fall än som anges i 2 eller 3 av någon annan orsak än sjukdom tagits om hand på det allmännas bekostnad.

14 §

Utan hinder av bestämmelserna i 12 § lämnas sjukpenning till försäkrad som avses under 3 i den paragrafen vid sjukdom som inträffar när han eller hon får vistas *utom anstalt* och bereds tillfälle att förvärsarbeta.

Utan hinder av bestämmelserna i 12 § lämnas sjukpenning till försäkrad som avses under 3 i den paragrafen vid sjukdom som inträffar när han eller hon får vistas *utanför kriminalvårdsanstalt eller kontrollerat boende* och bereds tillfälle att förvärsarbeta.

Lydelse enligt prop. 2025/26:132

Föreslagen lydelse

16 §⁴

Sjukersättning och aktivitetsersättning lämnas inte för tid efter det att den försäkrade sextio dagar i följd varit frihetsberövad på grund av att han eller hon är häktad *eller* intagen i *anstalt*.

Sjukersättning och aktivitetsersättning lämnas inte för tid efter det att den försäkrade sextio dagar i följd varit frihetsberövad på grund av att han eller hon är häktad, *är* intagen i *kriminalvårdsanstalt eller avtjänar fängelsestraff med elektronisk övervakning i kontrollerat boende*.

Förmånerna lämnas dock åter från och med den trettonde dagen före frigivningen.

Förmånerna lämnas dock åter från och med den trettonde dagen före frigivningen *eller innan verkställigheten i kontrollerat boende upphör, om det är fråga om verkställighet i kontrollerat boende*.

Första stycket gäller även för tid då den försäkrade verkställer säkerhetsförvaring utanför anstalt.

⁴ Senaste lydelse: 2026:000

17 §⁵

Utan hinder av 16 § lämnas sjukersättning och aktivitetsersättning för tid under vilken den försäkrade enligt 11 kap. 1 § fängelselagen (2010:610) avtjänar en del av fängelsestraffet i sin bostad eller i ett sådant hem som avses i 9 kap. 1 § socialtjänstlagen (2025:400).

Utan hinder av 16 § lämnas sjukersättning och aktivitetsersättning för tid

1. under vilken den försäkrade enligt 11 kap. 1 § fängelselagen (2010:610) avtjänar en del av fängelsestraffet i sin bostad eller i ett sådant hem som avses i 9 kap. 1 § socialtjänstlagen (2025:400),
eller

2. när påföljden verkställs utanför anstalt enligt 4 kap. 3 eller 4 § lagen (2026:252) om verkställighet av säkerhetsförvaring, om verkställigheten utanför anstalt är varaktig.

19 §⁶

Om en försäkrad som får sjukersättning eller aktivitetsersättning vistas i ett familjehem, stödboende eller hem för vård eller boende inom socialtjänsten på grund av skyddstillsyn med särskild behandlingsplan, ska han eller hon för varje dag betala för sitt uppehälle när staten bekostar vistelsen. Det samma gäller för tid när den försäkrade enligt 11 kap. 1 § fängelselagen (2010:610) avtjänar en del av fängelsestraffet i ett sådant hem som avses i 9 kap. 1 § socialtjänstlagen (2025:400).

Om en försäkrad som får sjukersättning eller aktivitetsersättning vistas i ett familjehem, stödboende eller hem för vård eller boende inom socialtjänsten på grund av skyddstillsyn med särskild behandlingsplan, ska han eller hon för varje dag betala för sitt uppehälle när staten bekostar vistelsen. Det samma gäller för tid

1. när den försäkrade enligt 11 kap. 1 § fängelselagen (2010:610) avtjänar en del av fängelsestraffet i ett sådant hem som avses i 9 kap. 1 § socialtjänstlagen (2025:400), *eller*

2. när påföljden verkställs utanför anstalt enligt 4 kap. 3 eller 4 § lagen (2026:252) om verkställighet av säkerhetsförvaring, om verkställigheten utanför anstalt innebär att den dömda är placerad i ett sådant hem som avses i 9 kap. 1 § socialtjänstlagen.

⁵ Senaste lydelse: 2026:000.

⁶ Senaste lydelse: 2026:000.

27 §

Den försäkrade ska betala för sitt uppehälle för varje dag som han eller hon

1. är häktad *eller* intagen i anstalt, eller

1. är häktad, *är* intagen i kriminalvårdsanstalt *eller* avtjänar fängelsestraff med elektronisk övervakning i kontrollerat boende, eller

2. vistas i familjehem eller hem för vård eller boende inom socialtjänsten på grund av skyddstillsyn med särskild behandlingsplan.

Vid vistelse i ett familjehem eller ett hem för vård eller boende gäller detta endast när staten bekostar vistelsen.

Lydelse enligt prop. 2025/26:181 *Föreslagen lydelse*

28 §⁷

Den försäkrade ska inte betala för sitt uppehälle när han eller hon enligt 11 kap. 1 § fängelselagen (2010:610) avtjänar en del av fängelsestraffet i sin bostad.

Den försäkrade ska inte betala för sitt uppehälle när

1. han eller hon enligt 11 kap. 1 § fängelselagen (2010:610) avtjänar en del av fängelsestraffet i sin bostad, *eller*

2. påföljden verkställs utanför anstalt enligt 4 kap. 3 eller 4 § lagen (2026:252) om verkställighet av säkerhetsförvaring, om verkställigheten utanför anstalt innebär att den dömda avtjänar påföljden i sin bostad.

30 §⁸

Om den som får garantipension till omställningspension sedan minst trettio dagar i följd är intagen i kriminalvårdsanstalt *eller är häktad* ska, från och med den trettioförsta dagen, garantipensionen lämnas med högst ett belopp som innebär att denna tillsammans med omställnings- eller änkepensionen per månad uppgår till 4,5 procent av prisbasbeloppet.

Om den som får garantipension till omställningspension sedan minst trettio dagar i följd är *häktad, är* intagen i kriminalvårdsanstalt *eller avtjänar fängelsestraff med elektronisk övervakning i kontrollerat boende* ska, från och med den trettioförsta dagen, garantipensionen lämnas med högst ett belopp som innebär att denna tillsammans med omställnings- eller änkepensionen per månad uppgår till 4,5 procent av prisbasbeloppet.

⁷ Senaste lydelse: 2026:000.

⁸ Senaste lydelse 2026:000.

Prop. 2025/26:252 Denna begränsning gäller inte för tid under vilken den pensionsberättigade enligt 11 kap. 1 § fängelselagen (2010:610) avtjänar en del av fängelsestraffet i sin bostad eller i ett sådant hem som avses i 9 kap. 1 § socialtjänstlagen (2025:400).

Denna begränsning gäller inte för tid

1. under vilken den pensionsberättigade enligt 11 kap. 1 § fängelselagen (2010:610) avtjänar en del av fängelsestraffet i sin bostad eller i ett sådant hem som avses i 9 kap. 1 § socialtjänstlagen (2025:400), eller

2. när påföljden verkställs utanför anstalt enligt 4 kap. 3 eller 4 § lagen (2026:252) om verkställighet av säkerhetsförvaring, om verkställigheten utanför anstalt är varaktig.

31 §⁹

Om den som får omställningspension, garantipension till omställningspension eller änkepension vistas i ett familjehem, stödboende eller hem för vård eller boende inom socialtjänsten på grund av skyddstillsyn med särskild behandlingsplan ska han eller hon för varje dag betala för sitt uppehälle när staten bekostar vistelsen. Detsamma gäller för tid när en pensionsberättigad enligt 11 kap. 1 § fängelselagen (2010:610) avtjänar en del av fängelsestraffet i ett sådant hem som avses i 9 kap. 1 § socialtjänstlagen (2025:400).

Om den som får omställningspension, garantipension till omställningspension eller änkepension vistas i ett familjehem, stödboende eller hem för vård eller boende inom socialtjänsten på grund av skyddstillsyn med särskild behandlingsplan ska han eller hon för varje dag betala för sitt uppehälle när staten bekostar vistelsen. Detsamma gäller för tid när en pensionsberättigad

1. enligt 11 kap. 1 § fängelselagen (2010:610) avtjänar en del av fängelsestraffet i ett sådant hem som avses i 9 kap. 1 § socialtjänstlagen (2025:400), eller

2. har dömts till säkerhetsförvaring och påföljden verkställs utanför anstalt enligt 4 kap. 3 eller 4 § lagen (2026:252) om verkställighet av säkerhetsförvaring, om verkställigheten utanför anstalt innebär att den dömda är placerad i ett sådant hem som avses i 9 kap. 1 § socialtjänstlagen.

36 §¹⁰

I fråga om en försäkrad som har rätt till bostadstillägg och som är intagen i *anstalt* och avtjänar

I fråga om en försäkrad som har rätt till bostadstillägg och som är intagen i *kriminalvårdsanstalt* och

⁹ Senaste lydelse 2026:000.

¹⁰ Senaste lydelse 2026:000.

fängelsestraff som överstiger två år lämnas bostadstillägg under längst två månader efter det att vistelsen i anstalten inleddes eller fängelsestraffet började verkställas på något annat sätt. Bostadstillägg får dock lämnas för tiden från och med den tredje månaden före den månad då frigivning ska ske *eller* från och med den månad då den intagne avtjänar en del av fängelsestraffet i sin bostad enligt 11 kap. 1 § fängelselagen (2010:610).

avtjänar fängelsestraff som överstiger två år *eller säkerhetsförvaring* lämnas bostadstillägg under längst två månader efter det att vistelsen i anstalten inleddes eller fängelsestraffet *eller säkerhetsförvaringen* började verkställas på något annat sätt. Bostadstillägg får dock lämnas för tiden

1. från och med den tredje månaden före den månad då frigivning ska ske,

2. från och med den månad då den intagne avtjänar en del av fängelsestraffet i sin bostad enligt 11 kap. 1 § fängelselagen (2010:610), *eller*

3. från och med den månad då påföljden börjar verkställas utanför anstalt enligt 4 kap. 3 eller 4 § lagen (2026:252) om verkställighet av säkerhetsförvaring, om verkställigheten utanför anstalt innebär att den dömda avtjänar påföljden i sin bostad.

1. Denna lag träder i kraft den 1 augusti 2026.

2. Bestämmelsen i 7 kap. 2 § i den nya lydelsen tillämpas dock för tid från och med den 1 juni 2026.

3. För skador som uppkommit före den 1 juni 2026 tillämpas 7 kap. 2 § i den äldre lydelsen.

4. För förmåner som avser tid före den 1 augusti 2026 gäller 102 kap. 20 § och 106 kap. 2, 3, 3 b, 5, 12, 14, 16, 17, 19, 27, 28, 30, 31 och 36 §§ i den äldre lydelsen.

3 Ärendet och dess beredning

Utredningen om påföljder, återfall och verkställighet överlämnade i juli 2024 betänkandet Ett ändamålsenligt samhällsskydd – Vissa reformer av straff- och straffverkställighetslagstiftningen (SOU 2024:48). I betänkandet föreslås bl.a. att kontrollerat boende ska införas som en ny verkställighetsform för fängelsestraff och att en ny tidsbestämd påföljd ska införas.

Förslaget om att införa elektronisk övervakning i kontrollerat boende som en ny verkställighetsform för fängelsestraff behandlas i propositionen Utökade möjligheter att verkställa fängelsestraff med elektronisk övervakning (prop. 2024/25:202). Av propositionen framgår att frågan om ändringar i socialförsäkringsbalken varken lyfts av utredningen eller någon av remissinstanserna, att frågan kan behöva belysas ytterligare innan lagändringar föreslås och att regeringen avser att återkomma till detta i ett annat sammanhang.

Förslaget om att införa en ny tidsbestämd frihetsberövande påföljd behandlas i propositionen Säkerhetsförvaring – en ny tidsbestämd frihetsberövande påföljd (prop. 2025/26:95). Frågan om ändringar i socialförsäkringsbalken med anledning av den nya påföljden lyfts varken av utredningen eller någon av remissinstanserna.

Som ett led i den fortsatta beredningen togs ett utkast till lagrådsremiss fram med förslag på ändringar i socialförsäkringsbalken med anledning av förslagen om kontrollerat boende och säkerhetsförvaring. En sammanfattning av utkastet finns i *bilaga 1*. Utkastets lagförslag finns i *bilaga 2*. Utkastet till lagrådsremiss har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 3*. Remissyttrandena finns tillgängliga på regeringens webbplats (regeringen.se) och i Justitiedepartementet (Ju2025/02795).

I denna proposition behandlas förslagen i utkastet till lagrådsremiss.

Lagrådet

Regeringen beslutade den 19 mars 2026 att inhämta Lagrådets yttrande över de lagförslag som finns i *bilaga 4*. Lagrådets yttrande finns i *bilaga 5*. Regeringen följer Lagrådets förslag och synpunkter som behandlas i avsnitt 5 och i författningskommentaren (avsnitt 8). I förhållande till lagrådsremissen görs även vissa språkliga och redaktionella ändringar.

4 Ändringar i socialförsäkringsbalken med anledning av införandet av kontrollerat boende

Prop. 2025/26:252

Regeringens förslag

Vissa bestämmelser i socialförsäkringsbalken som innebär att den som är intagen i kriminalvårdsanstalt eller vissa andra institutioner får en begränsad rätt till socialförsäkringsförmåner samt om skyldigheten för en sådan försäkrad att betala för sitt uppehälle, ska gälla även för den som avtjänar fängelsestraff med elektronisk övervakning i kontrollerat boende. De bestämmelser som gäller för den som avtjänar fängelsestraff med elektronisk övervakning i kontrollerat boende ska även gälla för den som inte har inställt sig på det kontrollerade boendet för att verkställa straffet.

När den bidragsgrundande inkomsten och den s.k. reduceringsinkomsten beräknas för bostadstillägg ska det bortses från sådana förändringar i inkomst som följer av att den försäkrade avtjänar fängelsestraff med elektronisk övervakning i kontrollerat boende.

Den försäkrade ska omfattas av statligt personskadeskydd.

Utredningens förslag

Utredningen behandlar inte frågan.

Remissinstanserna

Ingen remissinstans yttrar sig särskilt i frågan.

Förslagen i utkastet till lagrådsremiss

Förslagen i utkastet till lagrådsremiss stämmer i huvudsak överens med regeringens. Regeringen föreslår att det bör göras en ändring i lagtexten som klargör att förmåner, som inte lämnas för viss tid, ska lämnas åter från och med den trettionde dagen innan verkställigheten med elektronisk övervakning i kontrollerat boende upphör.

Remissinstanserna

Majoriteten av remissinstanserna har ingen erinran mot förslagen.

Enligt *Kriminalvården* finns det flera skillnader mellan den som avtjänar straff i anstalt och den som avtjänar straff med elektronisk övervakning i kontrollerat boende, bl.a. att den förre i regel vistas på anstalten under dygnets alla timmar med förhållandevis begränsade möjligheter till t.ex. permission, medan den senare i regel dagligen kommer tillåtas att vistas utanför boendet för att bl.a. arbeta. *Kriminalvården* anser att innehållet i en verkställighet med elektronisk övervakning i kontrollerat boende däremot motsvarar vad som gäller vid verkställighet i den dömdes bostad, och i det senare fallet gäller inte några begränsningar av rätten till socialförsäkringsförmåner. *Kriminalvården* påpekar också att det finns andra

Prop. 2025/26:252 placeringar som sker på det allmännas bekostnad som inte innebär begränsningar i förhållande till socialförsäkringsförmåner, bl.a. vårdvistelse och vistelse i hem för vård och boende (HVB-hem) på grund av kontraktsvård.

Inspektionen för socialförsäkringen (ISF) kan varken tillstyrka eller avstyrka förslagen eftersom det inte är möjligt att utifrån utkastet till lagrådsremiss ta ställning till om förslagen är ändamålsenliga och vilka konsekvenser de kan få. Lagförslagen riskerar att skapa tolknings- och tillämpningssvårigheter. Enligt ISF är det dessutom oklart när det statliga personskadeskyddet börjar och upphör att gälla för den som vistas i kontrollerat boende eftersom denne inte är intagen. ISF anser även att det bör förtydligas vad som menas med att sjukpenning ska kunna lämnas vid sjukdom som inträffar när den dömde vistas utanför det kontrollerade boendet. ISF anser slutligen att det, avseende sjuk- och aktivitetsersättning, behöver tydliggöras vad som avses med verkställighetens slut.

Skälen för regeringens förslag

Genom lagen (2025:1053) om verkställighet av fängelsestraff med elektronisk övervakning, som trädde i kraft den 1 januari, infördes elektronisk övervakning i kontrollerat boende som ny verkställighetsform för fängelsestraff på högst ett år och sex månader. I fråga om verkställighet i kontrollerat boende ska lagen tillämpas första gången den 1 juni 2026. Kriminalvården ska pröva om ett fängelsestraff ska verkställas med elektronisk övervakning i kontrollerat boende, på eget initiativ eller efter ansökan från den dömde. Under verkställigheten ska den dömde vara förbjuden att lämna boendet annat än på särskilt angivna tider och för särskilt angivna ändamål. Efterlevnaden av förbudet ska kontrolleras med elektroniska hjälpmedel. Kriminalvården ges rätt att besluta om särskilda föreskrifter som ska gälla vid verkställigheten. Ett totalförbud mot alkohol och andra beroendeframkallande medel ska alltid gälla. Vid misskötsamhet som inte är av mindre betydelse ska den dömde genast tas in i kriminalvårdsanstalt för att avtjäna resterande delen av straffet där.

När den dömde avtjänar ett straff med elektronisk övervakning i kontrollerat boende kommer han eller hon att befinna sig på en institution. För den som är intagen i anstalt eller befinner sig på vissa andra institutioner finns särskilda regler i 106 kap. socialförsäkringsbalken om när ersättning enligt balken inte ska lämnas, ska lämnas endast en viss tid efter frihetsberövandet, begränsas till sitt belopp eller betalas till någon annan under tiden den försäkrade visats på institution. Det finns även bestämmelser om att den försäkrade vid vissa former av institutionsvistelser ska betala för sitt uppehälle genom att den handläggande myndigheten gör avdrag från ersättningen från socialförsäkringen. Bestämmelserna finns för att undvika inslag av överkompensation för en försäkrad som får socialförsäkringsförmåner samtidigt som hans eller hennes levnadsomkostnader täcks av det allmänna genom institutionsvistelsen (se bl.a. prop. 2001/02:164 s. 30, 31, 34 och 39–41). Som ett exempel kan nämnas att sjukpenning inte lämnas för tid när den försäkrade är intagen i anstalt (106 kap. 12 §). Utredningen om påföljder, återfall och verkställighet har inte övervägt om detsamma borde gälla för den som avtjänar ett fängelsestraff med elektronisk övervakning i kontrollerat boende (se Ett

ändamålsenligt samhällsskydd – Vissa reformer av straff- och straffverkställighetslagstiftningen [SOU 2024:48]). Frågan har inte heller berörts av remissinstanserna när det betänkandet remitterades.

När det gäller verkställighetens innehåll konstaterar regeringen att den dömde under verkställigheten kommer att vara föremål för löpande elektronisk övervakning och vistas i ett kontrollerat boende. Denna verkställighetsform är därför mer ingripande än om straffet avtjänas med elektronisk övervakning i den egna bostaden. Det är fråga om en påtaglig frihetsinskränkning samt en kontroll och övervakning som är så ingripande att likheten med en anstaltsvistelse blir påtaglig genom närvaro och tillsyn av personal från Kriminalvården. Det ska dessutom finnas rutiner som garanterar en noggrann kontroll av bostadsrum och övriga lokaler och Kriminalvården har getts befogenhet att vidta en rad olika kontrollåtgärder som avser t.ex. personliga tillhörigheter, besök och försändelser. Regeringen delar alltså inte *Kriminalvårdens* uppfattning att det finns stora skillnader mellan verkställighet i anstalt och på kontrollerat boende och gör bedömningen att det är rimligt att den dömde ur ett socialförsäkringsrättsligt perspektiv behandlas på samma sätt när straffet verkställs i kontrollerat boende som när verkställighet sker i anstalt.

Bestämmelserna som innebär att den som är intagen i anstalt eller vissa andra institutioner ska få en begränsad rätt till bl.a. sjukpenning, sjukersättning, aktivitetsersättning, livränta och garantipension till omställningspension samt vara skyldig att betala för sitt uppehälle, bör därför tillämpas även i förhållande till den som avtjänar fängelsestraff med elektronisk övervakning i kontrollerat boende. De bestämmelser som gäller för den som avtjänar fängelsestraff med elektronisk övervakning bör även gälla för den som inte har inställt sig på det kontrollerade boendet för att verkställa straffet.

Av samma skäl anser regeringen att det bör bortses från sådana förändringar i inkomst som följer av att den försäkrade avtjänar fängelsestraff med elektronisk övervakning i kontrollerat boende, när den bidragsgrundande inkomsten och reduceringsinkomsten beräknas för bostadstillägg. Vid beräkning av bostadstillägg beräknas först en bidragsgrundande inkomst enligt 102 kap. 7–15 §§ socialförsäkringsbalken. Reduceringsinkomsten är den bidragsgrundande inkomst som återstår efter att den bidragsgrundande inkomsten reducerats enligt 102 kap. 16–19 §§ socialförsäkringsbalken. Bostadstillägget beräknas därefter som differensen mellan den försäkrades bostadskostnad och reduceringsinkomsten.

När det gäller invändningarna från *ISF* om vissa oklarheter i lagförslagen konstaterar regeringen inledningsvis att frågan om när det statliga personskadeskyddet ska börja gälla och upphöra för den dömde framgår av 7 kap. 4 § första stycket socialförsäkringsbalken. Referenspunkterna är, såvitt nu är relevant, när den första resan påbörjas och den sista resan avslutas till sådan verksamhet eller intagning som avses i 7 kap. 2 § 1–3. Regeringen konstaterar att Försäkringskassan, som är tillämpande myndighet, inte har påtalat något behov av ett förtydligande i detta avseende och att det därför får ankomma på rättstillämpningen att fastställa försäkringstiden utifrån det befintliga regelverket. När det gäller *ISF*:s synpunkt att det är oklart vad som avses med att sjukpenning ska kunna lämnas vid sjukdom som inträffar när den dömde får vistas utanför det kontrollerade boendet och bereds tillfälle att förvärvsarbeta konstaterar

Prop. 2025/26:252 regeringen att bestämmelsen ska ges samma innebörd som enligt nuvarande ordning, dvs. sjukpenning bör kunna utgå endast till den som vistas utanför det kontrollerade boendet för att förvärvsarbeta och som genom sjukdom blir arbetsoförmögen. Slutligen konstaterar regeringen att det med verkställighetens slut avses den tidpunkt när verkställigheten i kontrollerat boende upphör, vilket bör klargöras i lagtexten.

5 Ändringar i socialförsäkringsbalken med anledning av den nya påföljden säkerhetsförvaring

Regeringens förslag

Vissa bestämmelser i socialförsäkringsbalken som reglerar rätten till förmåner för den som avtjänar fängelsestraff i kriminalvårdsanstalt samt vissa bestämmelser som reglerar skyldigheten för en sådan försäkrad att betala för sitt uppehälle ska gälla även för den som avtjänar säkerhetsförvaring. Detsamma ska gälla i fråga om skyldigheten att i vissa fall betala för sitt uppehälle vid verkställighet utanför anstalten. De bestämmelser i socialförsäkringsbalken som gäller för den som är intagen i kriminalvårdsanstalt ska även gälla för den som har dömts till säkerhetsförvaring men inte har inställt sig i kriminalvårdsanstalten den dag som påföljden ska verkställas.

Regeringens bedömning

Övriga bestämmelser i socialförsäkringsbalken, som innebär att någon som är intagen i anstalt ska få en begränsad rätt till vissa förmåner och vara skyldig att betala för sitt uppehälle, omfattar i sin nuvarande utformning den som avtjänar säkerhetsförvaring. Bestämmelsen om beräkning av bostadstillägg och bestämmelsen som reglerar vem som omfattas av det statliga personskadeskyddet omfattar också i sin nuvarande utformning även den som avtjänar säkerhetsförvaring.

Utredningens förslag och bedömning

Utredningen behandlar inte frågan.

Remissinstanserna

Ingen remissinstans yttrar sig särskilt i frågan.

Förslaget och bedömningen i utkastet till lagrådsremiss

Förslaget och bedömningen i utkastet till lagrådsremiss stämmer överens med regeringens.

Remissinstanserna

Majoriteten av remissinstanserna har ingen erinran mot förslagen eller bedömningen.

Kriminalvården påpekar att det i utkastet till lagrådsremiss föreslås att sjuk- och aktivitetsersättning ska lämnas för tid som en dömd som avtjänar säkerhetsförvaring vistas utanför kriminalvårdsanstalt, om vistelsen utanför anstalt är varaktig. Enligt *Kriminalvården* bör det förtydligas hur lång en sammanhängande period då den dömd tillbringar sin dygnsvila utanför anstalt ska vara för att vistelsen utanför anstalt ska anses som varaktig.

Inspektionen för socialförsäkringen (ISF) påpekar att det inte motiveras i utkastet till lagrådsremiss varför regeringen bedömer att vistelse utanför anstalt i samband med villkorad utslussning är likvärdigt med vistelse utanför anstalt enligt 11 kap. fängeslagen i relation till reglerna i socialförsäkringsbalken. ISF konstaterar att det med stöd av 106 kap. 16 § andra stycket och 36 § socialförsäkringsbalken lämnas vissa ersättningar under tid före villkorlig frigivning, men att någon motsvarande reglering avseende säkerhetsförvaring inte föreslås i utkastet till lagrådsremiss. Enligt myndigheten innebär det att sådan ersättning kommer att utgå först inför den slutliga frigivningen vid ramtidens slut. Om en person avtjänar säkerhetsförvaring i sin bostad under en längre tid finns det enligt ISF anledning att överväga om denna situation i socialförsäkringshänseende inte bör likställas med villkorlig frigivning. Om avsikten är att åstadkomma en likabehandling i socialförsäkringshänseende mellan fängelse och säkerhetsförvaring anser myndigheten att det behövs en närmare analys av syftet med socialförsäkringsskyddet i relation till de olika påföljderna.

Skälen för regeringens förslag och bedömning

Regeringen har föreslagit att en ny påföljd ska införas

Den 15 april 2026 infördes en ny påföljd som kallas säkerhetsförvaring (propositionen Säkerhetsförvaring – en ny tidsobestämd frihetsberövande påföljd, prop. 2025/26:95, bet. 2025/26:JuU27 och rskr. 2025/26:191). Påföljden får enligt 33 kap. 1 § brottsbalken användas för personer som har begått allvarliga brott som innefattar angrepp mot annans liv, hälsa, frihet eller frid och som har en hög risk för återfall i sådan brottslighet. Det krävs också att det inte är tillräckligt med fängelse på viss tid eller andra åtgärder för att minska risken för återfall i allvarlig brottslighet.

Enligt 33 kap. 4 § ska rätten, när den bestämmer påföljden till säkerhetsförvaring, bestämma den kortaste tiden för frihetsberövande (minimitid) och den totala tiden för påföljdens verkställighet (ramtid). Minimitiden ska motsvara längden av det fängelsestraff som skulle ha dömts ut, om fängelse hade valts som påföljd. Den nya påföljden föreslås kunna dömas ut i två situationer; återfallsituationen och flerbrottsfallet. I återfallsituationen är en av förutsättningarna för påföljdens tillämpning att den tilltalade har begått brott som innefattar angrepp mot annans liv, hälsa, frihet eller frid av sådant allvar att han eller hon skulle ha dömts till fängelse i fyra år eller mer om påföljden hade bestämts till fängelse (33 kap. 1 § första stycket). I flerbrottsfallet är en av förutsättningarna för påföljdens tillämpning att den tilltalade har begått brott som innefattar

Prop. 2025/26:252 angrepp mot annans liv, hälsa, frihet eller frid av sådant allvar att han eller hon skulle ha dömts till fängelse i sex år eller mer om påföljden hade bestämts till fängelse (33 kap. 1 § andra stycket). Det innebär att minimi-tiden för den som döms till säkerhetsförvaring aldrig kommer att under-stiga fyra år i återfallssituationen eller sex år i flerbrottsfallet.

Tidigast ett år före minimitidens utgång får rätten besluta om tillstånd till villkorad utslussning. Ett sådant tillstånd innebär att Kriminalvården får besluta att påföljden får verkställas utanför anstalt med särskilt stöd och under kontroll (33 kap. 6 §). När rätten har beslutat om ett sådant tillstånd får Kriminalvården besluta att den dömd ska bli föremål för sådana åtgärder som anges i 11 kap. fängeslagen och besluta om särskilda föreskrifter enligt bl.a. 26 kap. 16 § brottsbalken (4 kap. 3 och 4 §§ lagen [2026:252] om verkställighet av säkerhetsförvaring). Sådana särskilda föreskrifter kan komma att innebära att den dömd placeras i ett sådant hem som avses i 9 kap. 1 § socialtjänstlagen (2025:400) eller att han eller hon avtjänar påföljden i sin bostad.

Ramtiden får förlängas om det är absolut nödvändigt för att avhålla den dömd från att återfalla i allvarlig brottslighet som innefattar angrepp mot annans liv, hälsa, frihet eller frid, eller om det behövs för att villkorad utslussning ska kunna genomföras på ett ändamålsenligt sätt (33 kap. 9 §).

Socialförsäkringsbalkens regelverk och den nya påföljden

Som framgår i avsnitt 4 finns det särskilda regler i 106 kap. socialförsäkringsbalken för den som är intagen i anstalt eller vårdas på institution). I de fall bestämmelserna tar sikte på den som är intagen i anstalt bedömer regeringen att de är tillämpliga i sin nuvarande utformning även i förhållande till den som avtjänar säkerhetsförvaring eftersom dessa personer kommer att vara intagna i kriminalvårdsanstalt under den tid frihetsberövandet pågår. Detsamma gäller 7 kap. 2 § 3, där det föreskrivs att bl.a. den som är intagen i kriminalvårdsanstalt är försäkrad för statligt personskadeskydd, och 102 kap. 20 § om beräkning av bostadstillägg för den som är intagen i kriminalvårdsanstalt.

Det finns dock ett antal bestämmelser i 106 kap. socialförsäkringsbalken som är utformade på ett sådant sätt att de inte kan anses omfatta även den som döms till eller avtjänar säkerhetsförvaring eller genomgår villkorad utslussning inom ramen för säkerhetsförvaring. Utredningen om påföljder, återfall och verkställighet har inte övervägt om dessa bestämmelser behöver ändras med anledning av den nya påföljden införs (se Ett ändamålsenligt samhällsskydd – Vissa reformer av straff- och straffverkställighetslagstiftningen [SOU 2024:48]). Frågan berörs inte heller av remissinstanserna. Enligt regeringens bedömning bör den som döms till säkerhetsförvaring vara att likställa med den som döms till fängelse i relation till reglerna i socialförsäkringsbalken.

I 3 b § finns en bestämmelse som reglerar vad som gäller för den som är dömd till fängelse men som inte har inställt sig vid kriminalvårdsanstalt den dag som straffet ska verkställas och som innebär att den försäkrade likställs med intagen i kriminalvårdsanstalt vid tillämpningen av bestämmelserna i 106 kap., med undantag för 5 och 27 §§. Bestämmelsen bör justeras på så sätt att den även omfattar den som döms till säkerhetsförvaring. I fråga om den som har rätt till bostadstillägg och som är intagen

i anstalt och avtjänar fängelsestraff som överstiger två år, framgår av 36 § att bostadstillägg får lämnas under längst två månader efter det att vistelsen i anstalten inleddes eller fängelsestraffet började verkställas på något annat sätt. Eftersom den som avtjänar säkerhetsförvaring inte kan sägas avtjäna ett fängelsestraff är bestämmelsen inte tillämplig i sin nuvarande utformning. Enligt regeringen är det rimligt att reglerna om bostadstillägg gäller på samma sätt för den som dömts till säkerhetsförvaring som den som dömts till fängelse. Bestämmelsen bör därför justeras på så sätt att den även tar sikte på den som avtjänar säkerhetsförvaring.

Som *ISF* påtalar, lämnas vissa ersättningar under en viss tid före den villkorliga frigivningen i fråga om den som avtjänar ett fängelsestraff. Det gäller till exempel sjuk- och aktivitetsersättning (se 16 § andra stycket) och bostadstillägg (se 36 §). Syftet är bland annat att en intagen ska kunna ha medel tillgängliga redan på frigivningsdagen med hänsyn till att han eller hon kan förväntas ha vissa initialkostnader, samt att öka möjligheterna till en ordnad bostadssituation inför frigivningen (se propositionen Socialförsäkringsförmåner vid institutionsvistelse på statens bekostnad, prop. 2001/02:164 s. 35 och 50). *ISF* anser att det bör övervägas om verkställighet av säkerhetsförvaring i den dömdes bostad under längre tid i socialförsäkringshänseende bör likställas med villkorlig frigivning. Villkorad utslussning skiljer sig dock i flera avseenden från villkorlig frigivning. Till skillnad från villkorlig frigivning, som innebär att den dömda frigives från anstalten vid en viss tidpunkt, innebär en villkorad utslussning en successiv utslussning från anstalt (se propositionen Säkerhetsförvaring – en ny tidsbestämd frihetsberövande påföljd, prop. 2025/26:95 s. 123–131). Beroende på hur Kriminalvården i det enskilda fallet utformar det närmare innehållet i den villkorade utslussningen, kan den dömda i varje fall i det inledande skedet av utslussningen helt eller delvis komma att vistas i anstalt. Om det bedöms lämpligt utifrån bland annat säkerhetsaspekter kan tiden utanför anstalt komma att bli alltmer varaktig. Det är alltså inte fråga om att den dömda vid en viss på förhand bestämd tidpunkt automatiskt får verkställa påföljden varaktigt utanför anstalt. Mot den bakgrunden anser inte regeringen att det finns skäl att likställa villkorad utslussning med villkorlig frigivning i socialförsäkringshänseende. Som regeringen återkommer till nedan bör varaktigt verkställighet utanför anstalt inom ramen för villkorad utslussning i stället likställas med vistelse utanför anstalt enligt 11 kap. fängelselagen (2010:610).

I 11 kap. fängelselagen finns regler om så kallade särskilda utslussningsåtgärder, som kan beviljas en intagen som avtjänar ett fängelsestraff för att minska risken för att han eller hon återfaller i brott eller för att på annat sätt underlätta hans eller hennes anpassning i samhället (1 §). Det finns i dagsläget fyra former av utslussningsåtgärder; frigång, vårdvistelse, vistelse i halvvägshus och utökad frigång (2–5 §§). I 106 kap. socialförsäkringsbalken finns bestämmelser som reglerar rätten till ersättning och skyldighet att betala för sitt uppehälle när en person vistas utanför anstalt enligt 11 kap. fängelselagen. I sammanhanget bör det utmärkas att regeringen i propositionen Ett förstärkt samhällsskydd och tydligare reaktioner vid återfall i brott, prop. 2025/26:181, föreslår att den nuvarande kategoriseringen av utslussningsåtgärderna utmönstras ur lagtexten, för att i stället samlas under den gemensamma benämningen

Prop. 2025/26:252 frigivningsförberedande åtgärder. Det föreslås också följdändringar i de bestämmelser i 106 kap. socialförsäkringsbalken som reglerar rätten till ersättning och skyldighet att betala för sitt uppehälle när en person vistas utanför anstalt enligt 11 kap. fängelselagen.

I relation till reglerna i socialförsäkringsbalken är verkställighet utanför anstalt med stöd av 4 kap. 3 eller 4 § lagen om verkställighet av säkerhetsförvaring likvärdigt med vistelse utanför anstalt enligt 11 kap. fängelselagen, om verkställigheten utanför anstalt innebär att den dömd placeras i ett sådant hem som avses i 9 kap. 1 § socialtjänstlagen, varaktigt avtjänar påföljden i sin bostad eller på annat sätt verkställer påföljden varaktigt utanför anstalt. Verkställigheten utanför anstalt bör anses som varaktig om den försäkrade under en sammanhängande period tillbringar sin dygnsvila utanför anstalt i större utsträckning än i anstalt. Till skillnad från *Kriminalvården*, anser regeringen inte att det är nödvändigt att i lagtexten ytterligare specificera hur lång den sammanhängande perioden utanför anstalt ska vara för att det ska vara fråga om en varaktig verkställighet utanför anstalt. En bedömning får göras från fall till fall.

I 16 § finns bestämmelser som begränsar rätten till sjukersättning och aktivitetsersättning för den som är frihetsberövad bland annat på grund av att han eller hon är intagen i kriminalvårdsanstalt. Bestämmelsen är alltså tillämplig även i förhållande till den som avtjänar säkerhetsförvaring under den tid som frihetsberövandet pågår. Enligt 17 § kan sjukersättning och aktivitetsersättning, utan hinder av det som sägs i 16 §, lämnas för tid under vilken den försäkrade vistas utanför anstalt enligt 11 kap. 3 eller 5 § fängelselagen (vårdvistelse eller utökad frigång). Detsamma bör enligt regeringens mening gälla för tid under vilken den försäkrade avtjänar påföljden utanför anstalt inom ramen för villkorad utslussning, om verkställigheten utanför anstalt är varaktig. *Lagrådet* anser att den i lagrådsremissen föreslagna utformningen av 17 § ger intryck av att paragrafen är avsedd att utvidga rätten till sjukersättning och aktivitetsersättning i förhållande till vad som följer av 16 §, vilket inte synes vara fallet eftersom de i 16 § angivna begränsningarna i rätten till ersättning omfattar – såvitt nu är av intresse – den som är intagen i kriminalvårdsanstalt. Lagrådet förordar därför att paragrafernas utformning ses över. I enlighet med Lagrådets förslag, anser regeringen att det bör göras ett tillägg i 16 § som tydliggör att begränsningen av rätten till sjukersättning och aktivitetsersättning även gäller den som är föremål för verkställighet av säkerhetsförvaring utanför anstalt (om inte verkställigheten utanför anstalt är varaktig, jfr 17 §).

Bestämmelserna i 19 och 28 §§ om skyldigheten att betala för sitt uppehälle samt 30 § om begränsningar av rätten till garantipension bör anpassas så att de gäller på motsvarande sätt för den som verkställer påföljden utanför anstalt inom ramen för villkorad utslussning som för den som genomgår särskilda utslussningsåtgärder enligt 11 kap. fängelselagen.

I 31 § finns bestämmelser om att den som får omställningspension, garantipension till omställningspension eller änkepension i vissa fall ska betala för sitt uppehälle när staten bekostar vistelse i familjehem, stödboende eller hem för vård eller boende inom socialtjänsten. I lagrådsremissen föreslås att ett tillägg görs i den bestämmelsen som innebär att regleringen också ska gälla den som dömts till säkerhetsförvaring och genomgår villkorad utslussning, om verkställigheten utanför anstalt inne-

bär att den dömde avtjänar påföljden i ett sådant hem som avses i 9 kap. 1 § socialtjänstlagen. *Lagrådet* föreslår en något annorlunda utformning av bestämmelsen. Regeringen anser att bestämmelsen bör utformas i enlighet med *Lagrådets* förslag.

När det gäller bostadstillägg, bör det göras ett tillägg i 36 § som innebär att bostadstillägg får lämnas när den som har dömts till säkerhetsförvaring, inom ramen för villkorad utslussning, avtjänar påföljden i sin bostad. Som *Lagrådet* påpekar, bör bostadstillägg få lämnas från och med den månad när sådan verkställighet påbörjas.

6 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Regeringens förslag

Lagändringarna ska träda i kraft den 1 augusti 2026. Bestämmelsen i 7 kap. 2 § i den nya lydelsen ska dock tillämpas för tid från och med den 1 juni 2026. För skador som uppkommit före den 1 juni 2026 ska 7 kap. 2 § tillämpas i den äldre lydelsen. I fråga om övriga bestämmelser i socialförsäkringsbalken ska dessa gälla i den äldre lydelsen för förmåner som avser tid före ikraftträdandet.

Regeringens bedömning

I övrigt behövs inte några ytterligare övergångsbestämmelser.

Utredningens förslag

Utredningen behandlar inte frågan.

Remissinstanserna

Ingen remissinstans yttrar sig särskilt i frågan.

Förslaget och bedömningen i utkastet till lagrådsremiss

Förslaget och bedömningen i utkastet till lagrådsremiss stämmer delvis överens med regeringens. I utkastet till lagrådsremiss föreslås att lagändringarna ska träda i kraft den 1 juni 2026. Utkastet till lagrådsremiss innehåller inget förslag om att 7 kap. 2 § i den nya lydelsen ska tillämpas för tid från och med den 1 juni 2026 eller att 7 kap. 2 § i den äldre lydelsen ska tillämpas för skador som uppkommit före den 1 juni 2026.

Remissinstanserna

Ingen remissinstans yttrar sig särskilt i frågan.

Den nya lagen om verkställighet av fängelsestraff med elektronisk övervakning (2025:1053) trädde i kraft den 1 januari 2026. I fråga om verkställighet med elektronisk övervakning i kontrollerat boende ska den nya lagen dock tillämpas första gången den 1 juni 2026. Ändringarna i socialförsäkringsbalken bör träda i kraft så snart som möjligt efter att den nya lagen ska börja tillämpas i förhållande till den verkställighetsformen, d.v.s. den 1 juni 2026. Tidigast det kan ske är den 1 augusti 2026.

Den nya påföljden säkerhetsförvaring infördes den 15 april 2026. Med hänsyn till den tid det kommer att ta från det att påföljden blir möjlig att döma ut till att en person börjar avtjäna säkerhetsförvaring är det tillräckligt att även de lagändringarna träder i kraft den 1 augusti 2026.

För att den som avtjänar fängelsestraff med elektronisk övervakning i kontrollerat boende före den 1 augusti 2026 ska vara försäkrad för statligt personskadeskydd även för tid före ikraftträdandet bör det föreskrivas att 7 kap. 2 § i den nya lydelsen ska tillämpas för tid från och med den 1 juni 2026. För skador som uppkommit före den 1 juni 2026 tillämpas 7 kap. 2 § i den äldre lydelsen. I fråga om övriga bestämmelser i socialförsäkringsbalken så bör dessa gälla i den äldre lydelsen för förmåner som avser tid före ikraftträdandet. Utöver detta bedömer regeringen att inga ytterligare övergångsbestämmelser behövs.

7 Konsekvenser

Regeringens bedömning

Förslagen bedöms inte få några ekonomiska konsekvenser för socialförsäkringen. För berörda myndigheter är kostnaderna inte större än att de rymms inom myndigheternas befintliga ekonomiska anslag.

Utredningens bedömning

Utredningen gör inte någon bedömning vad gäller konsekvenser i förhållande till socialförsäkringen.

Remissinstanserna

Ingen remissinstans yttrar sig särskilt i frågan.

Bedömningen i utkastet till lagrådsremiss

Bedömningen i utkastet till lagrådsremiss stämmer överens med regeringens.

Remissinstanserna

Flera remissinstanser yttrar sig inte särskilt över bedömningen.

Kammarkollegiet konstaterar att om förslaget medför att det blir fler skador som ska hanteras inom ramen för det statliga personskadeskyddet,

och fler som beviljas ersättning, kommer det påverka Kammarkollegiets försäkringsverksamhet. Det skulle kunna innebära ett behov av att justera Kriminalvårdens premier för försäkringsskydd uppåt och att Kammarkollegiet kan behöva ökade resurser för att handlägga dessa skador.

Försäkringskassan påpekar att lagförslagen innebär att myndigheten måste kunna ta emot ny information från Kriminalvården och att det kräver viss IT-utveckling, som det i dagsläget inte går att uppskatta kostnaden för. Även *Pensionsmyndigheten* framhåller frågan om IT-system och konstaterar att om nuvarande IT-system inte kan användas under en period efter att de nya reglerna ska börja tillämpas kan det leda till att överskotts-information i form av personuppgifter behöver skickas till Pensionsmyndigheten, vilket kan innebära ökade administrativa kostnader.

Kriminalvården ifrågasätter om Kriminalvården kommer kunna bedriva verksamheten med kontrollerat boende till en så låg vårdkostnad som förväntas och framhåller att verksamheten kan vara underfinansierad. Detta mot bakgrund av att begränsningarna till socialförsäkringsförmåner för den som avtjänar sitt fängelsestraff med elektronisk övervakning i kontrollerat boende kan leda till att Kriminalvården i större utsträckning behöver bevilja bidrag av allmänna medel till den dömda.

Skälen för regeringens bedömning

I propositionen lämnar regeringen förslag som innebär att rätten till vissa förmåner och ersättningar, som är begränsade bl.a. för den som avtjänar ett fängelsestraff i anstalt, också ska vara begränsade för den som avtjänar fängelsestraff med elektronisk övervakning i kontrollerat boende eller avtjänar säkerhetsförvaring.

Det är främst personer som med dagens regelverk avtjänar fängelsestraff i anstalt som kan komma att avtjäna ett fängelsestraff med elektronisk övervakning i ett kontrollerat boende eller säkerhetsförvaring. Det är alltså i huvudsak samma personkategori som kommer att beröras av de föreslagna ändringarna. Det bör därför inte, som *Kammarkollegiet* framfört, innebära att fler skador ska hanteras inom ramen för det statliga personskadeskyddet eller att fler ska beviljas ersättning enligt detsamma. Att begränsa rätten till vissa förmåner och ersättningar bör inte få några ekonomiska konsekvenser för socialförsäkringen.

När det gäller konsekvenser för den enskilde kan sägas att förslagen kommer innebära att något fler personer under längre tidsperioder kommer ha en begränsad rätt till socialförsäkringsförmåner eller vara skyldiga att betala för sitt uppehälle.

Försäkringskassan och *Pensionsmyndigheten* framhåller att förslagen medför ett behov av viss IT-utveckling och att förslagen under en övergångsperiod kan leda till ökade administrativa kostnader. Regeringens bedömning är att dessa kostnader inte är större än att de ryms inom myndigheternas befintliga ekonomiska anslag.

Förslagen kommer även innebära nya underrättelseskyldigheter för Kriminalvården, för att *Försäkringskassan* och *Pensionsmyndigheten* ska kunna tillämpa bestämmelserna. För detta finns redan utarbetade arbetssätt för överföring av uppgifter och förslagen bedöms därför inte få några nämnvärda administrativa konsekvenser. Som *Pensionsmyndigheten* anför kan förslagen under en övergångsperiod innebära att

Prop. 2025/26:252 myndigheten behöver hantera viss överskottsinformation i form av personuppgifter om omhändertagna. Regeringen konstaterar att en ökad personuppgiftsbehandling förvisso kan leda till en ökad integritetsrisk för den enskilde. I detta fall rör det sig dock om uppgifter om samma personer som redan i dag omfattats av underrättelseskyldigheten och dessutom om uppgifter av liknande karaktär som innan. Förslagen, i den mån de överhuvudtaget leder till att överskottsinformation behöver behandlas, bedöms därför inte få några konsekvenser ur integritets- och dataskyddssynpunkt.

När det gäller *Kriminalvårdens* synpunkt att verksamheten med kontrollerat boende kan vara underfinansierad konstaterar regeringen att det är fråga om en ny verkställighetsform och att det av naturliga skäl finns svårigheter förenade med att uppskatta kostnaden för en sådan. Regeringen bedömer dock att Kriminalvården har de resurser som är nödvändiga för lagändringens genomförande. Det ska särskilt framhållas att alternativet till att avtjäna fängelsestraff med elektronisk övervakning i kontrollerat boende är att avtjäna det i anstalt, vilket hade inneburit en högre vårdydgningskostnad. På det stora hela bedöms förslagen vara kostnadsdämpande.

Regeringen bedömer att förslagen i propositionen inte medför några konsekvenser för jämställdheten mellan kvinnor och män. Förslagen bedöms inte heller i övrigt få några konsekvenser.

8 Författningskommentar

Förslaget till lag om ändring i socialförsäkringsbalken

7 kap.

2 § Försäkrad för statligt personskadeskydd enligt 43 kap. är

1. den som tjänstgör enligt lagen (1994:1809) om totalförsvarspplikt, eller inställer sig till mönstring eller annan uttagning enligt den lagen eller genomgår militär utbildning inom Försvarsmakten som rekryt,

2. den som medverkar i räddningstjänst eller i övning med en kommunal organisation för räddningstjänst enligt lagen (2003:778) om skydd mot olyckor, eller i räddningstjänst enligt 10 kap. 1 § andra stycket luftfartslagen (2010:500),

3. den som är intagen i kriminalvårdsanstalt, i ett hem som avses i 12 § lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga eller i ett hem som avses i 22 § lagen (1988:870) om vård av missbrukare i vissa fall samt den som *avtjänar fängelsestraff med elektronisk övervakning i kontrollerat boende*, är häktad, anhållen eller i annat fall intagen eller tagen i förvar i kriminalvårdsanstalt, häkte eller polisarrest,

4. den som utför samhällstjänst på grund av en föreskrift som har meddelats med stöd av 27 kap. 2 a § eller 28 kap. 2 a § brottsbalken,

5. den som utför ungdomstjänst enligt 32 kap. 2 § eller 3 § första stycket 1 brottsbalken, och

6. den som utför oavlönat arbete enligt en föreskrift som har meddelats med stöd av 2 kap. 5 § första stycket 2 lagen (2025:1053) om verkställighet av fängelsestraff med elektronisk övervakning.

I paragrafen regleras vilka som är försäkrade för statligt personskadeskydd. Övervägandena finns i avsnitt 4.

I tredje punkten görs ett tillägg om att också den som avtjänar fängelsestraff med elektronisk övervakning i kontrollerat boende omfattas av det statliga personskadeskyddet. Det görs också en redaktionell ändring i paragrafen.

102 kap.

20 § När den bidragsgrundande inkomsten och reduceringsinkomsten beräknas ska den handläggande myndigheten bortse från sådan förändring i utbetalning av aktivitetsersättning, sjukersättning, pensionsförmåner, äldreförsörjningsstöd och livränta som följer av att den försäkrade

- är häktad eller likställs med att vara det enligt 106 kap. 3 a §,
- är intagen i kriminalvårdsanstalt eller likställs med att vara det enligt 106 kap.

3 b §,

– *avtjänar fängelsestraff med elektronisk övervakning i kontrollerat boende eller likställs med den som gör det enligt 106 kap. 3 b §, eller*

– på grund av skyddstillsyn med särskild behandlingsplan vistas i ett sådant familjehem, stödboende eller hem för vård eller boende som avses i socialtjänstlagen (2025:400).

Paragrafen innehåller bestämmelser om beräkningen av den bidragsgrundande inkomsten och reduceringsinkomsten för bostadstillägg. Övervägandena finns i avsnitt 4.

Paragrafen ändras på så sätt att den som avtjänar fängelsestraff med elektronisk övervakning i kontrollerat boende eller likställs med att göra det enligt 106 kap. 3 b § läggs till i uppräknningen. Ändringen innebär att det också i dessa fall ska bortses från att den försäkrade har fått sin förmån indragen eller att avdrag från denna har gjorts.

106 kap.

2 § I detta kapitel finns bestämmelser om när ersättning enligt denna balk inte lämnas, begränsas till sitt belopp eller betalas ut till någon annan under tid när en person är häktad, är intagen i *kriminalvårdsanstalt, avtjänar fängelsestraff med elektronisk övervakning i kontrollerat boende*, vårdas på institution eller av någon annan anledning än sjukdom är omhändertagen på det allmännas bekostnad eller fullgör pliktjänstgöring.

Vidare finns i detta kapitel bestämmelser om när en person under sådan tid som anges i första stycket ska betala för sitt uppehälle genom att den handläggande myndigheten gör avdrag från ersättningen.

Paragrafen innehåller upplysningar om att det i kapitlet finns bestämmelser om att ersättning enligt socialförsäkringsbalken bl.a. inte lämnas i vissa fall när den försäkrade är omhändertagen på det allmännas bekostnad eller fullgör pliktjänstgöring. Övervägandena finns i avsnitt 4.

Första stycket ändras på så sätt att det anges att regleringen också gäller den som avtjänar fängelsestraff med elektronisk övervakning i kontrollerat boende. Det görs också en språklig ändring.

3 § Om inte något annat särskilt anges ska den som är häktad, är intagen i kriminalvårdsanstalt, *avtjänar fängelsestraff med elektronisk övervakning i kontrollerat boende* eller annars på det allmännas bekostnad är omhändertagen, och som olovligen avviker från placeringen, vid tillämpning av bestämmelserna

Prop. 2025/26:252 i detta kapitel fortfarande anses som häktad, intagen, *föremål för verkställighet med elektronisk övervakning i kontrollerat boende* respektive omhändertagen.

Det som föreskrivs i första stycket ska också gälla den som vistas utanför anstalt med anledning av permission.

Av paragrafen följer att regleringen i 2 § som utgångspunkt också ska tillämpas när den försäkrade på det allmännas bekostnad är omhändertagen och olovligen avviker från placeringen. Övervägandena finns i avsnitt 4.

Första stycket ändras på så sätt att det anges att bestämmelsen också gäller den som avtjänar fängelsestraff med elektronisk övervakning i kontrollerat boende.

3 b § Vid tillämpning av andra bestämmelser än 5 och 27 §§ i detta kapitel likställs med intagen i kriminalvårdsanstalt och frihetsberövad den som är dömd till fängelse *eller säkerhetsförvaring* men som inte har inställt sig vid kriminalvårdsanstalt den dag som straffet *eller påföljden* ska verkställas. Vid tillämpning av 36 § ska vistelsen i anstalten anses ha inletts den dagen.

Vid tillämpning av andra bestämmelser än 5 och 27 §§ i detta kapitel likställs den som inte har inställt sig vid det kontrollerade boendet den dag som straffet ska verkställas med den som är frihetsberövad och avtjänar fängelsestraff med elektronisk övervakning i kontrollerat boende.

Enligt paragrafen ska den som inte inställt sig för att avtjäna sitt straff eller sin påföljd i de flesta fall likställas med den som gjort det vid tillämpning av kapitlets bestämmelser. Övervägandena finns i avsnitt 4 och 5.

Första stycket ändras på så sätt att det anges att bestämmelsen också gäller för den som är dömd till säkerhetsförvaring.

Av ett nytt *andra stycke* framgår att även den som inte inställt sig för att avtjäna fängelsestraff med elektronisk övervakning i kontrollerat boende i de flesta fall ska likställas med den som gjort det vid tillämpning av kapitlets bestämmelser.

5 § Om en kvinna vid tiden för förlossningen är intagen i kriminalvårdsanstalt eller ett hem som avses i 12 § lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga *eller avtjänar fängelsestraff med elektronisk övervakning i kontrollerat boende* får Försäkringskassan på framställning av föreståndaren för inrättningen besluta att den föräldrapenning som kvinnan har rätt till ska betalas ut till föreståndaren att användas för kvinnans och barnets nytta.

Paragrafen innehåller bestämmelser om när Försäkringskassan får betala ut föräldrapenning till någon annan än den försäkrade. Övervägandena finns i avsnitt 4.

Paragrafen ändras på så sätt att det anges att bestämmelsen också gäller den som avtjänar fängelsestraff med elektronisk övervakning i kontrollerat boende.

12 § Sjukpenning lämnas inte för tid när den försäkrade

1. fullgör någon annan tjänstgöring enligt lagen (1994:1809) om totalförsvarsplikt än grundutbildning som är längre än 60 dagar,

2. är intagen i sådant hem som avses i 12 § lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga med stöd av 3 § samma lag,

3. är häktad, *är* intagen i kriminalvårdsanstalt *eller avtjänar fängelsestraff med elektronisk övervakning i kontrollerat boende*, eller

4. i annat fall än som anges i 2 eller 3 av någon annan orsak än sjukdom tagits om hand på det allmännas bekostnad. Prop. 2025/26:252

Paragrafen reglerar undantag från rätt till sjukpenning. Övervägandena finns i avsnitt 4.

Tredje punkten ändras på så sätt att det anges att bestämmelsen också gäller den som avtjänar fängelsestraff med elektronisk övervakning i kontrollerat boende.

14 § Utan hinder av bestämmelserna i 12 § lämnas sjukpenning till försäkrad som avses under 3 i den paragrafen vid sjukdom som inträffar när han eller hon får vistas *utanför kriminalvårdsanstalt eller kontrollerat boende* och bereds tillfälle att förvärvsarbeta.

Av paragrafen följer undantag till bestämmelsen i 12 § om begränsningar i rätten till sjukpenning. Övervägandena finns i avsnitt 4.

Paragrafen ändras på så sätt att det anges att bestämmelsen också gäller den som avtjänar fängelsestraff med elektronisk övervakning i kontrollerat boende. Det görs också en språklig ändring.

16 § Sjukersättning och aktivitetsersättning lämnas inte för tid efter det att den försäkrade sextio dagar i följd varit frihetsberövad på grund av att han eller hon är häktad, *är intagen i kriminalvårdsanstalt eller avtjänar fängelsestraff med elektronisk övervakning i kontrollerat boende*.

Förmånerna lämnas dock åter från och med den trettonde dagen före frigivningen *eller innan verkställigheten i kontrollerat boende upphör, om det är fråga om verkställighet i kontrollerat boende*.

Första stycket gäller även för tid då den försäkrade verkställer säkerhetsförvaring *utanför anstalt*.

Enligt paragrafen ska sjukersättning och aktivitetsersättning i vissa fall inte lämnas om den dömde varit frihetsberövad sextio dagar i följd. Paragrafen utformas enligt *Lagrådets* förslag. Övervägandena finns i avsnitt 4.

Första stycket ändras på så sätt att det anges att bestämmelsen också gäller den som verkställer fängelsestraff med elektronisk övervakning i kontrollerat boende. Det görs också en språklig ändring.

Enligt *andra stycket* ska förmånerna lämnas åter från och med den trettonde dagen före frigivningen. Den som avtjänar ett fängelsestraff frigges normalt villkorligt i enlighet med 26 kap. 6–8 §§ brottsbalken, eller annars när hela det utdömda fängelsestraffet avtjänats i anstalt. För den som avtjänar säkerhetsförvaring frigges den dömde när ramtiden löper ut, om han eller hon vid den tidpunkten är frihetsberövad (se prop. 2025/26:95 s. 62). Stycket ändras genom ett tillägg om när förmånerna ska lämnas åter för den som avtjänar fängelsestraff med elektronisk övervakning i kontrollerat boende.

Av *tredje stycket*, som är nytt, framgår att begränsningarna av rätten till sjukersättning och aktivitetsersättning i första stycket även gäller för tid då den försäkrade verkställer säkerhetsförvaring utanför anstalt, det vill säga när han eller hon genomgår villkorad utslussning. Av 17 § följer dock att sjukersättning och aktivitetsersättning, utan hinder av vad som sägs i denna paragraf, lämnas när påföljden varaktigt verkställs utanför anstalt.

17 § Utan hinder av 16 § lämnas sjukersättning och aktivitetsersättning för tid

1. under vilken den försäkrade enligt 11 kap. 1 § fängelselagen (2010:610) avtjänar en del av fängelsestraffet i sin bostad eller i ett sådant hem som avses i 9 kap. 1 § socialtjänstlagen (2025:400), eller

2. när påföljden verkställs utanför anstalt enligt 4 kap. 3 eller 4 § lagen (2026:252) om verkställighet av säkerhetsförvaring, om verkställigheten utanför anstalt är varaktig.

Enligt paragrafen ska sjukersättning och aktivitetsersättning, utan hinder av 16 §, lämnas för tid under vilken den försäkrade avtjänar en del av fängelsestraffet utanför anstalt i vissa fall. Övervägandena finns i avsnitt 5.

Paragrafen ändras på så sätt att bestämmelsen också ska gälla för tid när påföljden verkställs utanför anstalt inom ramen för villkorad utslussning enligt 4 kap. 3 eller 4 § lagen (2026:252) om verkställighet av säkerhetsförvaring, om verkställigheten utanför anstalt är varaktig. Den som dömts till säkerhetsförvaring kan, när rätten har beslutat om tillstånd till villkorad utslussning och beroende på hur Kriminalvården i det enskilda fallet utformar det närmare innehållet i utslussningen, i varje fall i det inledande skedet av utslussningen helt eller delvis komma att vistas i anstalt. Paragrafen ska tillämpas endast när den dömda mer varaktigt vistas utanför anstalt inom ramen för den villkorade utslussningen. Med att verkställigheten utanför anstalt är varaktig avses att den försäkrade under en längre sammanhängande period tillbringar sin dygnsvila utanför anstalt i större utsträckning än på anstalt. Om den försäkrade exempelvis under en månad tillbringar sin dygnsvila utanför anstalt under mer än femton dagar ska verkställigheten utanför anstalt anses vara varaktig. Paragrafen ändras också redaktionellt.

19 § Om en försäkrad som får sjukersättning eller aktivitetsersättning vistas i ett familjehem, stödboende eller hem för vård eller boende inom socialtjänsten på grund av skyddstillsyn med särskild behandlingsplan, ska han eller hon för varje dag betala för sitt uppehälle när staten bekostar vistelsen. Detsamma gäller för tid

1. när den försäkrade enligt 11 kap. 1 § fängelselagen (2010:610) avtjänar en del av fängelsestraffet i ett sådant hem som avses i 9 kap. 1 § socialtjänstlagen (2025:400), eller

2. när påföljden verkställs utanför anstalt enligt 4 kap. 3 eller 4 § lagen (2026:252) om verkställighet av säkerhetsförvaring, om verkställigheten utanför anstalt innebär att den dömda är placerad i ett sådant hem som avses i 9 kap. 1 § socialtjänstlagen.

Paragrafen innehåller bestämmelser om när en försäkrad som får sjukersättning eller aktivitetsersättning ska betala för sitt uppehälle. Övervägandena finns i avsnitt 5.

Paragrafen ändras på så sätt att den också ska gälla den som dömts till säkerhetsförvaring och genomgår villkorad utslussning, om verkställigheten utanför anstalt innebär att den dömda är placerad i ett sådant hem som avses i 9 kap. 1 § socialtjänstlagen (2025:400). Det kan aktualiseras exempelvis om Kriminalvården beslutar om en särskild föreskrift med anvisning om boendet (se 4 kap. 4 § lagen om verkställighet av säkerhetsförvaring och 26 kap. 16 § andra stycket 6 brottsbalken) eller om Kriminalvården beviljar en sådan åtgärd enligt 11 kap. 1 § fängelselagen

(2010:610) (se 4 kap. 3 § lagen om verkställighet av säkerhetsförvaring). Prop. 2025/26:252
Paragrafen ändras också redaktionellt.

27 § Den försäkrade ska betala för sitt uppehälle för varje dag som han eller hon

1. är häktad, *är intagen i kriminalvårdsanstalt eller avtjänar fängelsestraff med elektronisk övervakning i kontrollerat boende*, eller

2. vistas i familjehem eller hem för vård eller boende inom socialtjänsten på grund av skyddstillsyn med särskild behandlingsplan.

Vid vistelse i ett familjehem eller ett hem för vård eller boende gäller detta endast när staten bekostar vistelsen.

Enligt paragrafen ska den försäkrade som är omhändertagen på det allmännas bekostnad i vissa fall betala för sitt uppehälle. Övervägandena finns i avsnitt 4.

Första stycket första punkten ändras så att regleringen också gäller den som avtjänar fängelsestraff med elektronisk övervakning i kontrollerat boende. Det görs också en språklig ändring.

28 § Den försäkrade ska inte betala för sitt uppehälle när

1. han eller hon enligt 11 kap. 1 § fängelselagen (2010:610) avtjänar en del av fängelsestraffet i sin bostad, *eller*

2. *påföljden verkställs utanför anstalt enligt 4 kap. 3 eller 4 § lagen (2026:252) om verkställighet av säkerhetsförvaring, om verkställigheten utanför anstalt innebär att den dömda avtjänar påföljden i sin bostad.*

Enligt paragrafen ska den försäkrade inte betala för sitt uppehälle när han eller hon vistas utanför anstalt i vissa fall. Övervägandena finns i avsnitt 5.

Paragrafen ändras på så sätt att regleringen också ska gälla den som dömts till säkerhetsförvaring och genomgår villkorad utslussning, om verkställigheten utanför anstalt innebär att den dömda avtjänar påföljden i sin bostad. Det kan aktualiseras exempelvis om Kriminalvården beslutar om en särskild föreskrift med anvisning om boendet som ska följas av den dömda (se 4 kap 4 § lagen om verkställighet av säkerhetsförvaring och 26 kap. 16 § andra stycket 6 brottsbalken) eller om Kriminalvården beviljar en sådan åtgärd enligt 11 kap. 1 § fängelselagen (se 4 kap. 3 § lagen om verkställighet av säkerhetsförvaring). Paragrafen ändras också redaktionellt.

30 § Om den som får garantipension till omställningspension sedan minst trettio dagar i följd *är häktad*, är intagen i kriminalvårdsanstalt eller *avtjänar fängelsestraff med elektronisk övervakning i kontrollerat boende* ska, från och med den trettioförsta dagen, garantipensionen lämnas med högst ett belopp som innebär att denna tillsammans med omställnings- eller änkepensionen per månad uppgår till 4,5 procent av prisbasbeloppet.

Denna begränsning gäller inte för tid

1. under vilken den pensionsberättigade enligt 11 kap. 1 § fängelselagen (2010:610) avtjänar en del av fängelsestraffet i sin bostad eller i ett sådant hem som avses i 9 kap. 1 § socialtjänstlagen (2025:400), *eller*

2. *när påföljden verkställs utanför anstalt enligt 4 kap. 3 eller 4 § lagen (2026:252) om verkställighet av säkerhetsförvaring, om verkställigheten utanför anstalt är varaktig.*

Prop. 2025/26:252 Paragrafen innehåller vissa begränsningar av rätten till garantipension till omställningspension för den som på visst sätt är omhändertagen på det allmännas bekostnad. Övervägandena finns i avsnitt 4 och 5.

Första stycket ändras på så sätt att regleringen också gäller den som avtjänar fängelsestraff med elektronisk övervakning i kontrollerat boende.

Andra stycket ändras på så sätt att regleringen också ska gälla för tid när den pensionsberättigade avtjänar påföljden utanför anstalt inom ramen för villkorad utslussning enligt 4 kap. 3 eller 4 § lagen om verkställighet av säkerhetsförvaring, om verkställigheten utanför anstalt är varaktig. Den som dömts till säkerhetsförvaring kan, när rätten har beslutat om tillstånd till villkorad utslussning och beroende på hur Kriminalvården i det enskilda fallet utformar det närmare innehållet i utslussningen, åtminstone i det inledande skedet av utslussningen helt eller delvis komma att vistas i anstalt. Andra stycket ska tillämpas endast när den dömda mer varaktigt vistas utanför anstalt inom ramen för den villkorade utslussningen. Med att verkställigheten utanför anstalt är varaktig avses att den pensionsberättigade under en längre sammanhängande period tillbringar sin dygnsvila utanför anstalt i större utsträckning än på anstalt. Om den försäkrade exempelvis under en månad tillbringar sin dygnsvila utanför anstalt under mer än femton dagar ska verkställigheten utanför anstalt anses vara varaktig.

Paragrafen ändras också redaktionellt.

31 § Om den som får omställningspension, garantipension till omställningspension eller änkepension vistas i ett familjehem, stödboende eller hem för vård eller boende inom socialtjänsten på grund av skyddstillsyn med särskild behandlingsplan ska han eller hon för varje dag betala för sitt uppehälle när staten bekostar vistelsen. Detsamma gäller för tid när en pensionsberättigad

1. enligt 11 kap. 1 § fängelselagen (2010:610) avtjänar en del av fängelsestraffet i ett sådant hem som avses i 9 kap. 1 § socialtjänstlagen (2025:400), eller

2. har dömts till säkerhetsförvaring och påföljden verkställs utanför anstalt enligt 4 kap. 3 eller 4 § lagen (2026:252) om verkställighet av säkerhetsförvaring, om verkställigheten utanför anstalt innebär att den dömda är placerad i ett sådant hem som avses i 9 kap. 1 § socialtjänstlagen.

Paragrafen innehåller bestämmelser om att den som får omställningspension, garantipension till omställningspension eller änkepension i vissa fall ska betala för sitt uppehälle när staten bekostar vistelsen. Paragrafen utformas enligt *Lagrådets* förslag. Övervägandena finns i avsnitt 5.

Andra mening ändras på så sätt att regleringen också ska gälla den som har dömts till säkerhetsförvaring och genomgår villkorad utslussning om verkställigheten utanför anstalt innebär att den dömda avtjänar påföljden i ett sådant hem som avses i 9 kap. 1 § socialtjänstlagen. Det kan aktualiseras exempelvis om Kriminalvården beslutar om en särskild föreskrift med anvisning om boendet (se 4 kap. 4 § lagen om verkställighet av säkerhetsförvaring och 26 kap. 16 § andra stycket 6 brottsbalken) eller om Kriminalvården beviljar en sådan åtgärd enligt 11 kap. 1 § fängelselagen (se 4 kap. 3 § lagen om verkställighet av säkerhetsförvaring).

Paragrafen ändras också redaktionellt.

36 § I fråga om en försäkrad som har rätt till bostadstillägg och som är intagen i *kriminalvårdsanstalt* och avtjänar fängelsestraff som överstiger två år *eller säkerhetsförvaring* lämnas bostadstillägg under längst två månader efter det att vistelsen i anstalten inleddes eller fängelsestraffet *eller säkerhetsförvaringen* började verkställas på något annat sätt. Bostadstillägg får dock lämnas för tiden

1. från och med den tredje månaden före den månad då frigivning ska ske,

2. från och med den månad då den intagne avtjänar en del av fängelsestraffet i sin bostad enligt 11 kap. 1 § fängelselagen (2010:610), *eller*

3. från och med den månad då påföljden börjar verkställas utanför anstalt enligt 4 kap. 3 eller 4 § lagen (2026:252) om verkställighet av säkerhetsförvaring, om verkställigheten utanför anstalt innebär att den dömde avtjänar påföljden i sin bostad.

Paragrafen innehåller vissa begränsningar av rätten till bostadstillägg för den som avtjänar fängelsestraff av viss längd. Paragrafen utformas enligt *Lagrådets* förslag. Övervägandena finns i avsnitt 5.

Första meningen ändras på så sätt att regleringen också ska gälla den som avtjänar säkerhetsförvaring. I *andra meningen* görs ett tillägg som innebär att bostadstillägg får lämnas för tiden från och med den månad då den som har dömts till säkerhetsförvaring, inom ramen för villkorad utslussning, börjar avtjäna påföljden i sin bostad. Det kan aktualiseras exempelvis om Kriminalvården beslutar om en särskild föreskrift med anvisning om boendet (se 4 kap. 4 § lagen om verkställighet av säkerhetsförvaring och 26 kap. 16 § andra stycket 6 brottsbalken) eller om Kriminalvården beviljar en sådan åtgärd enligt 11 kap. 1 § fängelselagen (se 4 kap. 3 § lagen om verkställighet av säkerhetsförvaring). Paragrafen ändras också språkligt och redaktionellt.

Sammanfattning av Utkast till lagrådsremiss Ändringar i socialförsäkringsbalken med anledning av införandet av kontrollerat boende och säkerhetsförvaring

Utkastet till lagrådsremiss innehåller förslag på ändringar i socialförsäkringsbalken med anledning av införandet av den nya verkställighetsformen kontrollerat boende och den nya påföljden säkerhetsförvaring. Förslagen innebär bl.a. att

- den som avtjänar fängelsestraff i kontrollerat boende får en begränsad rätt till vissa förmåner och en skyldighet att betala för sitt uppehälle, och
- vissa bestämmelser som reglerar rätten till förmåner för den som avtjänar fängelsestraff i kriminalvårdsanstalt samt skyldighet att betala för sitt uppehälle ska gälla även för den som avtjänar säkerhetsförvaring.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 juni 2026.

Förslag till lag om ändring i socialförsäkringsbalken

Härigenom föreskrivs att 7 kap. 2 §, 102 kap. 20 § och 106 kap. 2, 3, 3 b, 5, 12, 14, 16, 17, 19, 27, 28, 30, 31 och 36 §§ socialförsäkringsbalken ska ha följande lydelse.

Lydelse enligt SFS 2025:1055

Föreslagen lydelse

7 kap. 2 §¹

Försäkrad för statligt personskadeskydd enligt 43 kap. är

1. den som tjänstgör enligt lagen (1994:1809) om totalförsvarspplikt, eller inställer sig till mönstring eller annan uttagning enligt den lagen eller genomgår militär utbildning inom Försvarsmakten som rekryt,

2. den som medverkar i räddningstjänst eller i övning med en kommunal organisation för räddningstjänst enligt lagen (2003:778) om skydd mot olyckor, eller i räddningstjänst enligt 10 kap. 1 § andra stycket luftfartslagen (2010:500),

3. den som är intagen *för vård* i kriminalvårdsanstalt, i ett hem som avses i 12 § lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga eller i ett hem som avses i 22 § lagen (1988:870) om vård av missbrukare i vissa fall samt den som är häktad eller anhållen eller i annat fall intagen eller tagen i förvar i kriminalvårdsanstalt, häkte eller polisarrest,

3. den som är intagen i kriminalvårdsanstalt, i ett hem som avses i 12 § lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga eller i ett hem som avses i 22 § lagen (1988:870) om vård av missbrukare i vissa fall samt den som *avtjänar fängelsestraff med elektronisk övervakning i kontrollerat boende*, är häktad, anhållen eller i annat fall intagen eller tagen i förvar i kriminalvårdsanstalt, häkte eller polisarrest,

4. den som utför samhällstjänst på grund av en föreskrift som har meddelats med stöd av 27 kap. 2 a § eller 28 kap. 2 a § brottsbalken,

5. den som utför ungdomstjänst enligt 32 kap. 2 § eller 3 § första stycket 1 brottsbalken, och

6. den som utför oavlönat arbete enligt en föreskrift som har meddelats med stöd av 2 kap. 5 § första stycket 2 lagen (2025:1053) om verkställighet av fängelsestraff med elektronisk övervakning.

¹ Senaste lydelse 2025:1055.

102 kap.

20 §²

När den bidragsgrundande inkomsten och reduceringsinkomsten beräknas ska den handläggande myndigheten bortse från sådan förändring i utbetalning av aktivitetsersättning, sjukersättning, pensionsförmåner, äldreförsörjningsstöd och livränta som föranleds av att den försäkrade

– är häktad eller likställs med att vara det enligt 106 kap. 3 a §,
– är intagen i kriminalvårdsanstalt eller likställs med att vara det enligt 106 kap. 3 b §,

– är intagen i ett hem som avses i 12 § lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga för verkställighet av sluten ungdomsvård eller likställs med att vara det enligt 106 kap. 3 c §, *eller*

– är intagen i ett hem som avses i 12 § lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga för verkställighet av sluten ungdomsvård eller likställs med att vara det enligt 106 kap. 3 c §,

– *avtjänar fängelsestraff med elektronisk övervakning i kontrollerat boende eller likställs med att göra det enligt 106 kap. 3 b §, eller*

– på grund av skyddstillsyn med särskild behandlingsplan vistas i ett sådant familjehem, stödboende eller hem för vård eller boende som avses i socialtjänstlagen (2025:400).

106 kap.

2 §

I detta kapitel finns bestämmelser om när ersättning enligt denna balk inte lämnas, begränsas till sitt belopp eller betalas ut till någon annan under tid när en person är häktad, är intagen i *anstalt*, vårdas på institution eller av någon annan anledning än sjukdom är omhändertagen på det allmännas bekostnad eller fullgör pliktjänstgöring.

I detta kapitel finns bestämmelser om när ersättning enligt denna balk inte lämnas, begränsas till sitt belopp eller betalas ut till någon annan under tid när en person är häktad, är intagen i *kriminalvårdsanstalt, avtjänar fängelsestraff med elektronisk övervakning i kontrollerat boende*, vårdas på institution eller av någon annan anledning än sjukdom är omhändertagen på det allmännas bekostnad eller fullgör pliktjänstgöring.

Vidare finns i detta kapitel bestämmelser om när en person under sådan tid som anges i första stycket ska betala för sitt uppehälle genom att den handläggande myndigheten gör avdrag från ersättningen.

3 §

Om inte något annat särskilt anges ska den som är häktad, är intagen i kriminalvårdsanstalt eller annars på det allmännas bekostnad är omhändertagen, och som olovligen avviker från placeringen, vid tillämpning av bestämmelserna i detta kapitel fortfarande anses som häktad, intagen respektive omhändertagen.

Om inte något annat särskilt anges ska den som är häktad, är intagen i kriminalvårdsanstalt, *avtjänar fängelsestraff med elektronisk övervakning i kontrollerat boende* eller annars på det allmännas bekostnad är omhändertagen, och som olovligen avviker från placeringen, vid tillämpning av bestämmelserna i detta kapitel fortfarande anses som häktad, intagen, *föremål för verkställighet med elektronisk övervakning i kontrollerat boende* respektive omhändertagen.

Det som föreskrivs i första stycket ska också gälla den som vistas utanför anstalt med anledning av permission.

3 b §³

Vid tillämpning av andra bestämmelser än 5 och 27 §§ i detta kapitel likställs med intagen i kriminalvårdsanstalt och frihetsberövad den som är dömd till fängelse men som inte har inställt sig vid kriminalvårdsanstalt den dag som straffet ska verkställas. Vid tillämpning av 36 § ska vistelsen i anstalten anses ha inletts den dagen.

Vid tillämpning av andra bestämmelser än 5 och 27 §§ i detta kapitel likställs med intagen i kriminalvårdsanstalt och frihetsberövad den som är dömd till fängelse *eller säkerhetsförvaring* men som inte har inställt sig vid kriminalvårdsanstalt boende den dag som straffet *eller påföljden* ska verkställas. Vid tillämpning av 36 § ska vistelsen i anstalten anses ha inletts den dagen.

Vid tillämpning av andra bestämmelser än 5 och 27 §§ i detta kapitel likställs med den som avtjänar fängelsestraff med elektronisk övervakning i kontrollerat boende den som inte har inställt sig vid det kontrollerade boendet den dag som straffet ska verkställas.

5 §

Om en kvinna vid tiden för förlossningen är intagen i kriminalvårdsanstalt eller ett hem som avses i 12 § lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga, får Försäkringskassan på

Om en kvinna vid tiden för förlossningen är intagen i kriminalvårdsanstalt eller ett hem som avses i 12 § lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga *eller avtjänar fängelsestraff*

³ Senaste lydelse 2025:611.

framställning av föreståndaren för inrättningen besluta att den föräldrapenning som kvinnan har rätt till ska betalas ut till föreståndaren att användas för kvinnans och barnets nytta.

med elektronisk övervakning i kontrollerat boende får Försäkringskassan på framställning av föreståndaren för inrättningen besluta att den föräldrapenning som kvinnan har rätt till ska betalas ut till föreståndaren att användas för kvinnans och barnets nytta.

12 §

Sjukpenning lämnas inte för tid när den försäkrade

1. fullgör någon annan tjänstgöring enligt lagen (1994:1809) om totalförsvarsplikt än grundutbildning som är längre än 60 dagar,

2. är intagen i sådant hem som avses i 12 § lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga med stöd av 3 § samma lag,

3. är häktad *eller* intagen i kriminalvårdsanstalt, eller

3. är häktad, intagen i kriminalvårdsanstalt *eller avtjänar fängelsestraff med elektronisk övervakning i kontrollerat boende,* eller

4. i annat fall än som anges i 2 eller 3 av någon annan orsak än sjukdom tagits om hand på det allmännas bekostnad.

14 §

Utan hinder av bestämmelserna i 12 § lämnas sjukpenning till försäkrad som avses under 3 i den paragrafen vid sjukdom som inträffar när han eller hon får vistas *utom anstalt* och bereds tillfälle att förvärvsarbeta.

Utan hinder av bestämmelserna i 12 § lämnas sjukpenning till försäkrad som avses under 3 i den paragrafen vid sjukdom som inträffar när han eller hon får vistas *utanför kriminalvårdsanstalt eller kontrollerat boende* och bereds tillfälle att förvärvsarbeta.

16 §

Sjukersättning och aktivitetsersättning lämnas inte för tid efter det att den försäkrade sextio dagar i följd varit frihetsberövad på grund av att han eller hon är

1. häktad *eller* intagen i *anstalt*, eller

1. häktad, intagen i *kriminalvårdsanstalt eller avtjänar fängelsestraff med elektronisk övervakning i kontrollerat boende,* eller

2. intagen i ett hem som avses i 12 § lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga för verkställighet av sluten ungdomsvård.

Förmånerna lämnas dock åter från och med den trettonde dagen före frigivningen.

Förmånerna lämnas dock åter från och med den trettonde dagen före frigivningen *eller, i fråga om verkställighet i kontrollerat boende, verkställighetens slut.*

17 §⁴

Utan hinder av 16 § lämnas sjukersättning och aktivitetsersättning för tid under vilken den försäkrade vistas utanför *anstalt* enligt 11 kap. 3 eller 5 § fängelselagen (2010:610).

Utan hinder av 16 § lämnas sjukersättning och aktivitetsersättning för tid under vilken den försäkrade vistas utanför *kriminalvårdsanstalt* enligt 11 kap. 3 eller 5 § fängelselagen (2010:610) *eller enligt 4 kap. 2 eller 3 § lagen (2026:000) om verkställighet av säkerhetsförvaring, om vistelsen utanför anstalt är varaktig.*

19 §⁵

Om en försäkrad som får sjukersättning eller aktivitetsersättning vistas i ett familjehem, stödboende eller hem för vård eller boende inom socialtjänsten på grund av skyddstillsyn med särskild behandlingsplan, ska han eller hon för varje dag betala för sitt uppehälle när staten bekostar vistelsen. Detsamma gäller för tid när den försäkrade vistas utanför *anstalt* enligt 11 kap. 3 § fängelselagen (2010:610).

Om en försäkrad som får sjukersättning eller aktivitetsersättning vistas i ett familjehem, stödboende eller hem för vård eller boende inom socialtjänsten på grund av skyddstillsyn med särskild behandlingsplan, ska han eller hon för varje dag betala för sitt uppehälle när staten bekostar vistelsen. Detsamma gäller för tid när den försäkrade vistas utanför *kriminalvårdsanstalt* enligt 11 kap. 3 § fängelselagen (2010:610) *eller enligt 4 kap. 2 eller 3 § lagen (2026:000) om verkställighet av säkerhetsförvaring, om vistelsen utanför anstalt innebär att den dömda är placerad i ett sådant hem som avses i 9 kap. 1 § socialtjänstlagen (2025:400).*

27 §

Den försäkrade ska betala för sitt uppehälle för varje dag som han eller hon

1. är häktad *eller* intagen i *anstalt*, eller

1. är häktad, intagen i *kriminalvårdsanstalt* *eller* *avtjänar fängelsestraff med elektronisk övervakning i kontrollerat boende*, eller

2. vistas i familjehem eller hem för vård eller boende inom socialtjänsten på grund av skyddstillsyn med särskild behandlingsplan.

Vid vistelse i ett familjehem eller ett hem för vård eller boende gäller detta endast när staten bekostar vistelsen.

⁴ Senaste lydelse 2010:613.

⁵ Senaste lydelse 2015:983.

Den försäkrade ska inte betala för sitt uppehälle när han eller hon vistas utanför *anstalt* enligt 11 kap. 5 § fängelselagen (2010:610).

Den försäkrade ska inte betala för sitt uppehälle när han eller hon vistas utanför *kriminalvårdsanstalt* enligt 11 kap. 5 § fängelselagen (2010:610) *eller enligt 4 kap. 2 eller 3 § lagen (2026:000) om verkställighet av säkerhetsförvaring, om vistelsen utanför anstalt innebär att den dömda avtjänar påföljden i sin bostad.*

Om den som får garantipension till omställningspension sedan minst trettio dagar i följd är intagen i kriminalvårdsanstalt eller är häktad ska, från och med den trettioförsta dagen, garantipensionen lämnas med högst ett belopp som innebär att denna tillsammans med omställnings- eller änkepensionen per månad uppgår till 4,5 procent av prisbasbeloppet.

Om den som får garantipension till omställningspension sedan minst trettio dagar i följd är intagen i kriminalvårdsanstalt, *avtjänar fängelsestraff med elektronisk övervakning i kontrollerat boende* eller är häktad ska, från och med den trettioförsta dagen, garantipensionen lämnas med högst ett belopp som innebär att denna tillsammans med omställnings- eller änkepensionen per månad uppgår till 4,5 procent av prisbasbeloppet.

Denna begränsning gäller inte för tid under vilken den pensionsberättigade vistas utanför anstalt enligt 11 kap. 3 eller 5 § fängelselagen (2010:610).

Denna begränsning gäller inte för tid under vilken den pensionsberättigade vistas utanför anstalt enligt 11 kap. 3 eller 5 § fängelselagen (2010:610) *eller enligt 4 kap. 2 eller 3 § lagen (2026:000) om verkställighet av säkerhetsförvaring, om vistelsen utanför anstalt är varaktig.*

Om den som får omställningspension, garantipension till omställningspension eller änkepension vistas i ett familjehem, stödboende eller hem för vård eller boende inom socialtjänsten på grund av skyddstillsyn med särskild behandlingsplan ska han eller hon för varje dag betala för sitt

Om den som får omställningspension, garantipension till omställningspension eller änkepension vistas i ett familjehem, stödboende eller hem för vård eller boende inom socialtjänsten på grund av skyddstillsyn med särskild behandlingsplan ska han eller hon för varje dag betala för sitt

⁶ Senaste lydelse 2010:613.

⁷ Senaste lydelse 2010:613.

⁸ Senaste lydelse 2015:983.

uppehålle när staten bekostar vistelsen. Detsamma gäller för tid när en pensionsberättigad vistas utanför *anstalt* enligt 11 kap. 3 § fängelselagen (2010:610).

uppehålle när staten bekostar vistelsen. Detsamma gäller för tid när en pensionsberättigad vistas utanför *kriminalvårdsanstalt* enligt 11 kap. 3 § fängelselagen (2010:610) *eller enligt 4 kap. 2 eller 3 § lagen (2026:000) om verkställighet av säkerhetsförvaring, om vistelsen utanför anstalt innebär att den dömda är placerad i ett sådant hem som avses i 9 kap. 1 § socialtjänstlagen (2025:400).*

36 §⁹

I fråga om en försäkrad som har rätt till bostadstillägg och som är intagen i *anstalt* och avtjänar fängelsestraff som överstiger två år lämnas bostadstillägg under längst två månader efter det att vistelsen i anstalten inleddes eller fängelsestraffet började verkställas på något annat sätt. Bostadstillägg får dock lämnas för tiden från och med den tredje månaden före den månad då frigivning ska ske eller från och med den månad då den intagne påbörjar en vistelse utanför anstalt enligt 11 kap. 5 § fängelselagen (2010:610).

I fråga om en försäkrad som har rätt till bostadstillägg och som är intagen i *kriminalvårdsanstalt* och avtjänar fängelsestraff som överstiger två år *eller säkerhetsförvaring* lämnas bostadstillägg under längst två månader efter det att vistelsen i anstalten inleddes eller fängelsestraffet *eller säkerhetsförvaringen* började verkställas på något annat sätt. Bostadstillägg får dock lämnas för tiden från och med den tredje månaden före den månad då frigivning ska ske eller från och med den månad då den intagne påbörjar en vistelse utanför anstalt enligt 11 kap. 5 § fängelselagen (2010:610) *eller enligt 4 kap. 2 eller 3 § lagen (2026:000) om verkställighet av säkerhetsförvaring, om vistelsen utanför anstalt innebär att den dömda avtjänar påföljden i sin bostad.*

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 juni 2026.
 2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för förmåner som avser tid före ikraftträdandet.

⁹ Senaste lydelse 2010:613.

Förteckning över remissinstanserna

Efter remiss har yttrande över betänkandet lämnats av Försäkringskassan, Förvaltningsrätten i Falun, Kammarkollegiet, Kammarrätten i Stockholm, Kriminalvården, Inspektionen för socialförsäkringen, Pensionsmyndigheten och Sveriges advokatsamfund.

Förslag till lag om ändring i socialförsäkringsbalken

Härigenom föreskrivs att 7 kap. 2 §, 102 kap. 20 § och 106 kap. 2, 3, 3 b, 5, 12, 14, 16, 17, 19, 27, 28, 30, 31 och 36 §§ socialförsäkringsbalken ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

7 kap. 2 §¹

Försäkrad för statligt personskadeskydd enligt 43 kap. är

1. den som tjänstgör enligt lagen (1994:1809) om totalförsvarspplikt, eller inställer sig till mönstring eller annan uttagning enligt den lagen eller genomgår militär utbildning inom Försvarsmakten som rekryt,

2. den som medverkar i räddningstjänst eller i övning med en kommunal organisation för räddningstjänst enligt lagen (2003:778) om skydd mot olyckor, eller i räddningstjänst enligt 10 kap. 1 § andra stycket luftfartslagen (2010:500),

3. den som är intagen *för vård* i kriminalvårdsanstalt, i ett hem som avses i 12 § lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga eller i ett hem som avses i 22 § lagen (1988:870) om vård av missbrukare i vissa fall samt den som är häktad *eller* anhållen eller i annat fall intagen eller tagen i förvar i kriminalvårdsanstalt, häkte eller polisarrest,

3. den som är intagen i kriminalvårdsanstalt, i ett hem som avses i 12 § lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga eller i ett hem som avses i 22 § lagen (1988:870) om vård av missbrukare i vissa fall samt den som *avtjänar fängelsestraff med elektronisk övervakning i kontrollerat boende*, är häktad, anhållen eller i annat fall intagen eller tagen i förvar i kriminalvårdsanstalt, häkte eller polisarrest,

4. den som utför samhällstjänst på grund av en föreskrift som har meddelats med stöd av 27 kap. 2 a § eller 28 kap. 2 a § brottsbalken,

5. den som utför ungdomstjänst enligt 32 kap. 2 § eller 3 § första stycket 1 brottsbalken, och

6. den som utför oavlönat arbete enligt en föreskrift som har meddelats med stöd av 2 kap. 5 § första stycket 2 lagen (2025:1053) om verkställighet av fängelsestraff med elektronisk övervakning.

¹ Senaste lydelse 2025:1055.

102 kap.

20 §²

När den bidragsgrundande inkomsten och reduceringsinkomsten beräknas ska den handläggande myndigheten bortse från sådan förändring i utbetalning av aktivitetsersättning, sjukersättning, pensionsförmåner, äldreförsörjningsstöd och livränta som följer av att den försäkrade

– är häktad eller likställs med att vara det enligt 106 kap. 3 a §,
– är intagen i kriminalvårdsanstalt eller likställs med att vara det enligt 106 kap. 3 b §, *eller*

– är intagen i kriminalvårdsanstalt eller likställs med att vara det enligt 106 kap. 3 b §,

– *avtjänar fängelsestraff med elektronisk övervakning i kontrollerat boende eller likställs med den som gör det enligt 106 kap. 3 b §, eller*

– på grund av skyddstillsyn med särskild behandlingsplan vistas i ett sådant familjehem, stödboende eller hem för vård eller boende som avses i socialtjänstlagen (2025:400).

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

106 kap.

2 §

I detta kapitel finns bestämmelser om när ersättning enligt denna balk inte lämnas, begränsas till sitt belopp eller betalas ut till någon annan under tid när en person är häktad, är intagen i *anstalt*, vårdas på institution eller av någon annan anledning än sjukdom är omhändertagen på det allmännas bekostnad eller fullgör pliktjänstgöring.

I detta kapitel finns bestämmelser om när ersättning enligt denna balk inte lämnas, begränsas till sitt belopp eller betalas ut till någon annan under tid när en person är häktad, är intagen i *kriminalvårdsanstalt, avtjänar fängelsestraff med elektronisk övervakning i kontrollerat boende*, vårdas på institution eller av någon annan anledning än sjukdom är omhändertagen på det allmännas bekostnad eller fullgör pliktjänstgöring.

Vidare finns i detta kapitel bestämmelser om när en person under sådan tid som anges i första stycket ska betala för sitt uppehälle genom att den handläggande myndigheten gör avdrag från ersättningen.

3 §

Om inte något annat särskilt anges ska den som är häktad, är intagen i kriminalvårdsanstalt eller annars på det allmännas bekostnad är omhändertagen, och som olov-

Om inte något annat särskilt anges ska den som är häktad, är intagen i kriminalvårdsanstalt, *avtjänar fängelsestraff med elektronisk övervakning i kontrollerat*

ligen avviker från placeringen, vid tillämpning av bestämmelserna i detta kapitel fortfarande anses som häktad, intagen respektive omhändertagen.

boende eller annars på det allmännas bekostnad är omhändertagen, och som olovligen avviker från placeringen, vid tillämpning av bestämmelserna i detta kapitel fortfarande anses som häktad, intagen, *föremål för verkställighet med elektronisk övervakning i kontrollerat boende* respektive omhändertagen.

Det som föreskrivs i första stycket ska också gälla den som vistas utanför anstalt med anledning av permission.

3 b §³

Vid tillämpning av andra bestämmelser än 5 och 27 §§ i detta kapitel likställs med intagen i kriminalvårdsanstalt och frihetsberövad den som är dömd till fängelse men som inte har inställt sig vid kriminalvårdsanstalt den dag som straffet ska verkställas. Vid tillämpning av 36 § ska vistelsen i anstalten anses ha inletts den dagen.

Vid tillämpning av andra bestämmelser än 5 och 27 §§ i detta kapitel likställs med intagen i kriminalvårdsanstalt och frihetsberövad den som är dömd till fängelse *eller säkerhetsförvaring* men som inte har inställt sig vid kriminalvårdsanstalt den dag som straffet *eller påföljden* ska verkställas. Vid tillämpning av 36 § ska vistelsen i anstalten anses ha inletts den dagen.

Vid tillämpning av andra bestämmelser än 5 och 27 §§ i detta kapitel likställs den som inte har inställt sig vid det kontrollerade boendet den dag som straffet ska verkställas med den som är frihetsberövad och avtjänar fängelsestraff med elektronisk övervakning i kontrollerat boende.

5 §

Om en kvinna vid tiden för förlossningen är intagen i kriminalvårdsanstalt eller ett hem som avses i 12 § lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga, får Försäkringskassan på framställning av föreståndaren för inrättningen besluta att den föräldrapenning som kvinnan har rätt till ska betalas ut till föreståndaren att användas för kvinnans och barnets nytta.

Om en kvinna vid tiden för förlossningen är intagen i kriminalvårdsanstalt eller ett hem som avses i 12 § lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga *eller avtjänar fängelsestraff med elektronisk övervakning i kontrollerat boende* får Försäkringskassan på framställning av föreståndaren för inrättningen besluta att den föräldrapenning som kvinnan har rätt till ska betalas ut

³ Senaste lydelse 2025:611.

12 §

Sjukpenning lämnas inte för tid när den försäkrade

1. fullgör någon annan tjänstgöring enligt lagen (1994:1809) om totalförsvarsplikt än grundutbildning som är längre än 60 dagar,

2. är intagen i sådant hem som avses i 12 § lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga med stöd av 3 § samma lag,

3. är häktad *eller* intagen i 3. är häktad, intagen i kriminal-
kriminalvårdsanstalt, eller vårdanstalt *eller avtjänar
fängelsestraff med elektronisk
övervakning i kontrollerat boende,
eller*

4. i annat fall än som anges i 2 eller 3 av någon annan orsak än sjukdom tagits om hand på det allmännas bekostnad.

14 §

Utan hinder av bestämmelserna i 12 § lämnas sjukpenning till försäkrad som avses under 3 i den paragrafen vid sjukdom som inträffar när han eller hon får vistas *utom anstalt* och bereds tillfälle att förvärvsarbeta.

Utan hinder av bestämmelserna i 12 § lämnas sjukpenning till försäkrad som avses under 3 i den paragrafen vid sjukdom som inträffar när han eller hon får vistas *utanför kriminalvårdsanstalt eller kontrollerat boende* och bereds tillfälle att förvärvsarbeta.

Lydelse enligt prop. 2025/26:132

Föreslagen lydelse

16 §⁴

Sjukersättning och aktivitetsersättning lämnas inte för tid efter det att den försäkrade sextio dagar i följd varit frihetsberövad på grund av att han eller hon är häktad *eller* intagen i *anstalt*.

Förmånerna lämnas dock åter från och med den trettonde dagen före frigivningen.

Sjukersättning och aktivitetsersättning lämnas inte för tid efter det att den försäkrade sextio dagar i följd varit frihetsberövad på grund av att han eller hon är häktad, intagen i *kriminalvårdsanstalt eller avtjänar fängelsestraff med elektronisk övervakning i kontrollerat boende*.

Förmånerna lämnas dock åter från och med den trettonde dagen före frigivningen *eller innan verkställigheten i kontrollerat boende upphör, om det är fråga om verkställighet i kontrollerat boende*.

17 §⁵

Utan hinder av 16 § lämnas sjukersättning och aktivitetsersättning för tid under vilken den försäkrade enligt 11 kap. 1 § fängelselagen (2010:610) avtjänar en del av fängelsestraffet i sin bostad eller i ett sådant hem som avses i 9 kap. 1 § socialtjänstlagen (2025:400).

Utan hinder av 16 § lämnas sjukersättning och aktivitetsersättning för tid

1. under vilken den försäkrade enligt 11 kap. 1 § fängelselagen (2010:610) avtjänar en del av fängelsestraffet i sin bostad eller i ett sådant hem som avses i 9 kap. 1 § socialtjänstlagen (2025:400),
eller

2. när påföljden verkställs utanför anstalt enligt 4 kap. 3 eller 4 § lagen (2026:000) om verkställighet av säkerhetsförvaring, om verkställigheten utanför anstalt är varaktig.

19 §⁶

Om en försäkrad som får sjukersättning eller aktivitetsersättning vistas i ett familjehem, stödboende eller hem för vård eller boende inom socialtjänsten på grund av skyddstillsyn med särskild behandlingsplan, ska han eller hon för varje dag betala för sitt uppehälle när staten bekostar vistelsen. Det samma gäller för tid när den försäkrade enligt 11 kap. 1 § fängelselagen (2010:610) avtjänar en del av fängelsestraffet i ett sådant hem som avses i 9 kap. 1 § socialtjänstlagen (2025:400).

Om en försäkrad som får sjukersättning eller aktivitetsersättning vistas i ett familjehem, stödboende eller hem för vård eller boende inom socialtjänsten på grund av skyddstillsyn med särskild behandlingsplan, ska han eller hon för varje dag betala för sitt uppehälle när staten bekostar vistelsen. Det samma gäller för tid

1. när den försäkrade enligt 11 kap. 1 § fängelselagen (2010:610) avtjänar en del av fängelsestraffet i ett sådant hem som avses i 9 kap. 1 § socialtjänstlagen (2025:400), *eller*

2. när påföljden verkställs utanför anstalt enligt 4 kap. 3 eller 4 § lagen (2026:000) om verkställighet av säkerhetsförvaring, om verkställigheten utanför anstalt innebär att den dömda är placerad i ett sådant hem som avses i 9 kap. 1 § socialtjänstlagen.

⁵ Senaste lydelse: 2026:000.

⁶ Senaste lydelse: 2026:000.

27 §

Den försäkrade ska betala för sitt uppehälle för varje dag som han eller hon

1. är häktad *eller* intagen i anstalt, eller

1. är häktad, intagen i *kriminalvårdsanstalt* *eller* *avtjänar fängelsestraff med elektronisk övervakning i kontrollerat boende*, eller

2. vistas i familjehem eller hem för vård eller boende inom socialtjänsten på grund av skyddstillsyn med särskild behandlingsplan.

Vid vistelse i ett familjehem eller ett hem för vård eller boende gäller detta endast när staten bekostar vistelsen.

Lydelse enligt prop. 2025/26:181 *Föreslagen lydelse*

28 §⁷

Den försäkrade ska inte betala för sitt uppehälle när han eller hon enligt 11 kap. 1 § fängelselagen (2010:610) avtjänar en del av fängelsestraffet i sin bostad.

Den försäkrade ska inte betala för sitt uppehälle när

1. han eller hon enligt 11 kap. 1 § fängelselagen (2010:610) avtjänar en del av fängelsestraffet i sin bostad, *eller*

2. när *påföljden verkställs utanför anstalt enligt 4 kap. 3 eller 4 § lagen (2026:000) om verkställighet av säkerhetsförvaring, om verkställigheten utanför anstalt innebär att den dömda avtjänar påföljden i sin bostad.*

30 §⁸

Om den som får garantipension till omställningspension sedan minst trettio dagar i följd är intagen i kriminalvårdsanstalt eller är häktad ska, från och med den trettioförsta dagen, garantipensionen lämnas med högst ett belopp som innebär att denna tillsammans med omställnings- eller änkepensionen per månad uppgår till 4,5 procent av prisbasbeloppet.

Om den som får garantipension till omställningspension sedan minst trettio dagar i följd är intagen i kriminalvårdsanstalt, *avtjänar fängelsestraff med elektronisk övervakning i kontrollerat boende* eller är häktad ska, från och med den trettioförsta dagen, garantipensionen lämnas med högst ett belopp som innebär att denna tillsammans med omställnings- eller änkepensionen per månad uppgår till 4,5 procent av prisbasbeloppet.

⁷ Senaste lydelse: 2026:000.

⁸ Senaste lydelse 2026:000.

Denna begränsning gäller inte för tid under vilken den pensionsberättigade enligt 11 kap. 1 § fängelselagen (2010:610) avtjänar en del av fängelsestraffet i sin bostad eller i ett sådant hem som avses i 9 kap. 1 § socialtjänstlagen (2025:400).

Denna begränsning gäller inte för tid

1. under vilken den pensionsberättigade enligt 11 kap. 1 § fängelselagen (2010:610) avtjänar en del av fängelsestraffet i sin bostad eller i ett sådant hem som avses i 9 kap. 1 § socialtjänstlagen (2025:400), *eller*

2. när påföljden verkställs utanför anstalt enligt 4 kap. 3 eller 4 § lagen (2026:000) om verkställighet av säkerhetsförvaring, om verkställigheten utanför anstalt är varaktig.

31 §⁹

Om den som får omställningspension, garantipension till omställningspension eller änkepension vistas i ett familjehem, stödboende eller hem för vård eller boende inom socialtjänsten på grund av skyddstillsyn med särskild behandlingsplan ska han eller hon för varje dag betala för sitt uppehälle när staten bekostar vistelsen. Detsamma gäller för tid när en pensionsberättigad enligt 11 kap. 1 § fängelselagen (2010:610) avtjänar en del av fängelsestraffet i ett sådant hem som avses i 9 kap. 1 § socialtjänstlagen (2025:400).

Om den som får omställningspension, garantipension till omställningspension eller änkepension vistas i ett familjehem, stödboende eller hem för vård eller boende inom socialtjänsten på grund av skyddstillsyn med särskild behandlingsplan ska han eller hon för varje dag betala för sitt uppehälle när staten bekostar vistelsen. Detsamma gäller för tid

1. när en pensionsberättigad enligt 11 kap. 1 § fängelselagen (2010:610) avtjänar en del av fängelsestraffet i ett sådant hem som avses i 9 kap. 1 § socialtjänstlagen (2025:400), *eller*

2. när påföljden verkställs utanför anstalt enligt 4 kap. 3 eller 4 § lagen (2026:000) om verkställighet av säkerhetsförvaring, om verkställigheten utanför anstalt innebär att den dömda är placerad i ett sådant hem som avses i 9 kap. 1 § socialtjänstlagen.

36 §¹⁰

I fråga om en försäkrad som har rätt till bostadstillägg och som är intagen i *anstalt* och avtjänar fängelsestraff som överstiger två år

I fråga om en försäkrad som har rätt till bostadstillägg och som är intagen i *kriminalvårdsanstalt* och avtjänar fängelsestraff som över-

⁹ Senaste lydelse 2026:000.

¹⁰ Senaste lydelse 2026:000.

lämnas bostadstillägg under längst två månader efter det att vistelsen i anstalten inleddes eller fängelsestraffet började verkställas på något annat sätt. Bostadstillägg får dock lämnas för tiden från och med den tredje månaden före den månad då frigivning ska ske *eller* från och med den månad då den intagne avtjänar en del av fängelsestraffet i sin bostad enligt 11 kap. 1 § fängelselagen (2010:610).

stiger två år *eller säkerhetsförvaring* lämnas bostadstillägg under längst två månader efter det att vistelsen i anstalten inleddes eller fängelsestraffet *eller säkerhetsförvaringen* började verkställas på något annat sätt. Bostadstillägg får dock lämnas för tiden

1. från och med den tredje månaden före den månad då frigivning ska ske,

2. från och med den månad då den intagne avtjänar en del av fängelsestraffet i sin bostad enligt 11 kap. 1 § fängelselagen (2010:610), *eller*

3. när påföljden verkställs utanför anstalt enligt 4 kap. 3 eller 4 § lagen (2026:000) om verkställighet av säkerhetsförvaring, om verkställigheten utanför anstalt innebär att den dömda avtjänar påföljden i sin bostad.

1. Denna lag träder i kraft den 1 augusti 2026.

2. Bestämmelsen i 7 kap. 2 § i den nya lydelsen tillämpas dock för tid från och med den 1 juni 2026.

3. För skador som uppkommit före den 1 juni 2026 tillämpas 7 kap. 2 § i den äldre lydelsen.

4. För förmåner som avser tid före den 1 augusti 2026 gäller 102 kap. 20 § och 106 kap. 2, 3, 3 b, 5, 12, 14, 16, 17, 19, 27, 28, 30, 31 och 36 §§ i den äldre lydelsen.

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 2026-03-26

Närvarande: F.d. justitieråden Karin Almgren och Sten Andersson samt justitierådet Jonas Malmberg

En begränsad rätt till socialförsäkringsförmåner för den som avtjänar säkerhetsförvaring eller fängelsestraff i kontrollerat boende

Enligt en lagrådsremiss den 19 mars 2026 har regeringen (Justitiedepartementet) beslutat inhämta Lagrådets yttrande över förslag till lag om ändring i socialförsäkringsbalken.

Förslaget har inför Lagrådet föredragits av rättssakkunniga Anna Elséus och Amanda Kåhlin, biträdda av kanslirådet Pål Ämtning.

Förslaget föranleder följande yttrande.

Förslaget till lag om ändring i socialförsäkringsbalken

106 kap. 16 och 17 §§

Bestämmelserna i 16 § begränsar på visst sätt rätten till sjukersättning och aktivitetsersättning för vissa personer som är frihetsberövade. Det gäller bland annat – i paragrafens föreslagna nya lydelse – i fråga om den som är intagen i kriminalvårdsanstalt. Begränsningarna är därmed tillämpliga på den som avtjänar ett fängelsestraff i kriminalvårdsanstalt eller som verkställer en dom på säkerhetsförvaring i anstalt. De är däremot, såsom Lagrådet tolkar bestämmelserna, inte tillämpliga på den som har blivit villkorligt frigiven från ett fängelsestraff eller verkställer säkerhetsförvaring utanför anstalt.

Bestämmelserna i 16 § kompletteras av bestämmelserna i 17 §. Enligt dessa kan sjukersättning och aktivitetsersättning lämnas utan hinder av 16 §. Detta gäller bland annat, enligt punkten 2, när påföljden verkställs utanför anstalt enligt 4 kap. 3 eller 4 § lagen (2026:000) om verkställighet av säkerhetsförvaring, under förutsättning att verkställigheten utanför anstalt är varaktig.

Lagrådet konstaterar att formuleringen av 17 § ger intryck av att paragrafen är avsedd att utvidga rätten till sjukersättning och aktivitetsersättning i förhållande till vad som följer av 16 §. Så synes emellertid inte vara fallet; de i 16 § angivna begränsningarna i rätten till ersättning förefaller ju omfatta – såvitt nu är av intresse – endast den som är ”intagen i kriminalvårdsanstalt”. I själva verket förefaller 17 § begränsa den allmänna rätten till sjukersättning och aktivitetsersättning. Någon sådan rätt ska ju – såsom paragrafen är utformad – inte finnas vid verkställighet av säkerhetsförvaring utanför anstalt annat än om verkställigheten utanför anstalt är varaktig.

De båda paragraferna förefaller alltså inte gå i takt med varandra. Lagrådet förordar därför att paragrafernas utformning ses över. Möjligen är den underförstådda utgångspunkten för 17 § i lagrådsremissens förslag att begränsningen i rätten till sjukersättning och aktivitetsersättning i 16 §

gäller även den som är föremål för verkställighet av säkerhetsförvaring utanför anstalt. Om detta är avsikten, bör det dock skrivas in i 16 §, lämpligen i ett tredje stycke. Detta skulle i så fall kunna formuleras på följande sätt.

Första stycket gäller även för tid då den försäkrade verkställer säkerhetsförvaring utanför anstalt, [om inte annat följer av 17 § 2].

106 kap. 31 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om att den som får bland annat omställningspension i vissa fall ska betala för sitt uppehälle när staten bekostar vistelse i bland annat familjehem. Förslaget innebär att regleringen ska gälla också den som dömts till säkerhetsförvaring och genomgår villkorad utslussning om verkställigheten utanför anstalt innebär att den dömd avtjänar påföljden i ett sådant hem som avses i 9 kap. 1 § socialtjänstlagen.

Paragrafen blir tydligare om den får följande utformning.

Om den som får omställningspension, garantipension till omställningspension eller änkepension vistas i ett familjehem, stödboende eller hem för vård eller boende inom socialtjänsten på grund av skyddstillsyn med särskild behandlingsplan ska han eller hon för varje dag betala för sitt uppehälle när staten bekostar vistelsen. Detsamma gäller för tid när en pensionsberättigad

1. enligt 11 kap. 1 § fängelselagen (2010:610) avtjänar en del av fängelsestraffet i ett sådant hem som avses i 9 kap. 1 § socialtjänstlagen (2025:400), eller

2. har dömts till säkerhetsförvaring och påföljden verkställs utanför anstalt enligt 4 kap. 3 eller 4 § lagen (2026:000) om verkställighet av säkerhetsförvaring, om verkställigheten utanför anstalt innebär att den dömd är placerad i ett sådant hem som avses i 9 kap. 1 § socialtjänstlagen.

106 kap. 36 §

Paragrafen innehåller vissa begränsningar av rätten till bostadstillägg för den som avtjänar fängelsestraff av viss längd. Förslaget innebär att regleringen ska gälla också för den som avtjänar säkerhetsförvaring.

Enligt Lagrådet kan det övervägas om tiden för när bostadstillägg får lämnas bör bestämmas på samma sätt i de föreslagna punkterna 2 och 3 i paragrafens andra mening. Punkten 3 skulle kunna få följande lydelse.

3. och med den månad då påföljden börjar verkställas utanför anstalt enligt 4 kap. 3 eller 4 § lagen (2026:000) om verkställighet av säkerhetsförvaring, om verkställigheten utanför anstalt innebär att den dömd avtjänar påföljden i sin bostad.

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 23 april 2026

Närvarande: statsminister Kristersson, ordförande, och statsråden Svantesson, Waltersson Grönvall, Jonson, Strömmer, Forssmed, Slottnér, Wykman, Malmer Stenergard, Kullgren, Liljestränd, Bohlin, Carlson, Rosencrantz, Dousa, Larsson, Britz, Mohamsson, Lann

Föredragande: statsrådet Strömmer

Regeringen beslutar proposition En begränsad rätt till socialförsäkringsförmåner för den som avtjänar säkerhetsförvaring eller fängelsestraff i kontrollerat boende